

MIRADOR

SEMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Continua la Dictadura?
Aviat ho sabrem.

CARTA OBERTA AL SENYOR BARÓ DE VIVER

Excellència: Entre nosaltres no hi ha ningú que hagi estat ni esperi ésser regidor. Això pot ésser per vos una garantia d'imparcialitat que us costaria de reconèixer a cap representant dels partits que administraven abans la ciutat. Només som ciutadans de Barcelona, i amb aquesta qualitat i amb cap d'altra us adreçem aquestes ratlles.

Dintre de pocs dies, segons publiquen els diaris, deixareu de portar el nom d'Alcalde de Barcelona. Un nou Ajuntament vindrà a substituir el que heu presidit fins que el sufragi del poble nomeni el definitiu. Us ha mancat en aquesta darrera hora el

els seus béns és l'únic del qual només ell disposa.

I ara ja ho veieu. En lloc de flors començeu a trobar espines. Potser el despit us farà creure que les han sembrades per venjança els homes dels vells partits, i que la ciutat no hi és per res. Tal com anunciava el vostre propòsit de defensar-vos, sembla que espereu trobar l'opinió al vostre costat. També ho creuen els dos ministres de la dictadura que han estat més criticats. També confien com vos en el judici públic. Ara voleu que el poble us absolgui? Per què el rebutjaveu quan podíeu pecar? No volem dubtar que sou tots molt honrats, és més

Els Dijous — Blancs

El Col·legi d'Advocats

Per ordre telefònic del ministre de Justícia ha estat reposada al seu lloc la Junta de Govern dels Col·legis d'Advocats que havia estat destituïda per la dictadura en el mes de març de 1926 i dies després emprisonada i exiliada pel governador Milans del Bosch. La nova Junta ha pres possessió davant d'una lluita representació del Col·legi en un acte d'una sobrietat emocionant. El degà senyor Abadal, que guardava les insignies del seu càrrec, va posar damunt la taula la vara que simbolitzava la seva autoritat, i sense dir un mot féu entrega de la comunicació oficial de la seva reposició al secretari senyor Duran Balada, que la llegí en veu alta. Tot seguit, el degà, amb paraules molt concises, declarà tancat el parèntesi obert per la dictadura en la vida legal del Col·legi i va invitar al seu company a tornar a ocupar els seus llocs, dolent-se en nom de tots que la mort hagi privat d'aquest merescut honor als senyors Casagran i Ribalta, que havien suportat amb gran dignitat els mateixos sofriments. Després d'unes abraçades dels dos ex-degans senyors Maluquer i Hurtado, es donà per acabada la cerimònia entre grans aplaudiments dels reunits que saludaren també amb una sorollosa ovació al senyor Bernis, l'actitud del qual tothom recorda amb elogi refusant amb gran energia de formar part de la Junta il·legal malgrat la coacció d'un processament que ha resistit amb molta serenitat.

Es aquesta una reparació que, no per haver-se fet esperar, es pot passar per alt. El nou govern ha complert un deure de justícia. La forma desconsiderada i absurda amb què va procedir la dictadura contra una corporació professional de tant de prestigi era un dels records més lamentables que havia deixat el règim caigut. Ningú no podia esperar que s'arribés a un procediment tan barroer per obtenir la submissió dels advocats del nostre país a la política personal dels que tenien de fet el poder; però tot fa creure que, si aquest atreviment va ésser possible, es deu en gran part a la pressió constant, persistent, infatigable d'un nucli de gent d'aquí que volia satisfer una mala passió. S'han donat aquest gust durant quatre anys. No els haurà servit de res. Han compromès la dignitat professional d'uns companys que varen complir l'encàrrec de suplantar la Junta destituïda, i ni aquests ni els que els han posat en una situació tan poc lluitada saben explicar-se per quin propòsit han passat tot aquest trasbals. No han tingut cap influència en la vida del Col·legi, que és el mateix que era, ni han pogut alterar les normes de l'orientació jurídica dels nostres homes de dret, ni han deixat cap més rastre de tota aquesta temporada que la intervenció d'alguns advocats de la Junta de la dictadura en organismes oficials més o menys profitosos. Per aquest darrer resultat, la dictadura els podia escollir directament — i ningú no s'hauria pres la molestia de queixar-se — sense el soroll de sabres i de ferrament de presó amb què s'han complicat tan sense solta l'existència.

Entre els advocats que assistiren a la reposició de la Junta es parlava de fer diferents reclamacions judicials sobre reparació de danys. No podem negar que seria aquest un bon camí a seguir, però hi ha en el final d'aquest procés, malgrat el dramatisme innegable de molts dels seus moments, una tal quantitat de ridícul, que ella sola paga tot el dany col·lectiu. Un dels advocats de la Junta il·legal, que estava als llims, es presentà després d'acabada la cerimònia de reposició de la destituïda. En mig d'un gran silenci, els advocats reunits en el gran hall del Col·legi li varen fer pas fins a la sala de Juntes, i quan anava a obrir la porta, un empleat el va advertir que la Junta que estava reunida no era la d'ell. Una gran riallada el va acompanyar fins que per una porta escadussera, sense avbric ni barret, va sortir altre cop al carrer. Ningú no es va pendre aquest incident en drama. El cul-de-làntia del darrer captot d'aquesta història ha estat una rialla. El que té d'espontània fa creure que serà difícil trobar-ne un altre de millor.

A. M.

Record

Ara que tornen a entrar gent bregada en la vida municipal, hem de recordar aquelles hores de 1923 en què els que havien d'ésser les autoritats noves entraren a l'Ajuntament convençuts que allò era una cova de lladres i es dirigiren al caixa del Municipi amb aquesta pregunta:

— Vamos a ver, ¿Dónde están los recibos de los concejales?

Es creien, pobrets!, que els regidors anaven al caixa i li demanaven els diners a dojo.

Més tard els ingenus de la tardor de 1923 aprengueren la carta de navegar per l'Ajuntament.

El magnífic senyor de Rull

Entre els noms dels nous regidors «mixtes» (dictatorials i populars) veiem el d'aquell «regionalista» autèntic, senyor de Rull, president del Círcol del Liceu i que fou famós per la seva tasca pintoresca. El senyor de Rull és propietari. Tan propietari que una vegada que portava la representació de l'Alcalde acompanyant una comissió de turistes, en arribar al Tibidabo i enenyar-lo el panorama grandios de la urbs, no tingué altres paraules per a fer-ne l'elogi que aquestes:

— ¡Eh, cuánto inmueble!

Un home aclaparat

Un dels homes més aclaparat per les recents catàstrofes ha estat el senyor Ponsà. Ell que s'havia acostumat a fer d'autoritat, a presumir d'home important, ja no és res més que un de tants socis del Liceu. Fins ha canviat de color. S'ha esgrogueït. Els guardies urbans no el saluden amb aquell respecte i efusió de dies abans.

Ell, però, també s'ha deixat anar. Ja no va tan ben vestit. Tan primmirat abans amb la roba i la corbata, l'altre dia duia una trinxera amb el folre al descobert. Dues noies que prenien l'aperitiu a la Maison Dorée, en veure'l passar digueren:

— Pero ¿cómo ha envejecido este hombre!

— ¡En unas horas!

— ¡Con lo rumboso que era!

La futura majoria municipal i els funcionaris

Així que es va saber a l'Ajuntament l'acord del govern de fer la meitat de regidors elegits i l'altra meitat dels alts contribuents, els funcionaris s'esveraren. Per exemple, En Josep Maria Pi i Sunyer, amb aquell aire simpàtic que li dona la seva «souplesse», va dir:

— Sí, sí, no hi ha més remei. He de tornar a demanar l'alta a Acció Catalana. Ja se'n faran càrrec.

MIRADOR INDISCRET

Conte jueu

Ja sabeu el conte de moda? L'hem sentit contar diverses vegades. A fi d'evitar sorpreses als nostres lectors hem pensat recollir-lo.

El conte fa: Francesc Cambó i Batlle arriba al cel.

Sant Pere, després de saludar respectuosament l'«illustre amic» de Le Veu, li diu: — La vostra visita ve a tomb. Vós que sou un gran financer potser em resoldeu aquest problema. Vet aquí que fa un quant temps que els sants antics, Sant Pau, Sant Joan, jo i altres tan eminents com nosaltres sofíem una terrible competència per part dels sants nous, i aquesta competència es tradueix en una gran crisi financiera.

Finalment Sant Pere suggereix a Francesc Cambó que torni un quant temps a la terra per tal d'intentar solucionar el problema pel sistema que es pugui, potser formant un gran trust, etc.. Cambó torna a aquesta vall de llàgrimes, fa certes gestions i al cap d'un cert temps se'n torna cap al cel.

I en preguntar-li Sant Pere pel resultat de les negociacions, Francesc Cambó respon:

— Han fracassat perquè el Sant Pare s'ha negat a acceptar la vicepresidència.

Record

Ara que tornen a entrar gent bregada en la vida municipal, hem de recordar aquelles hores de 1923 en què els que havien d'ésser les autoritats noves entraren a l'Ajuntament convençuts que allò era una cova de lladres i es dirigiren al caixa del Municipi amb aquesta pregunta:

— Vamos a ver, ¿Dónde están los recibos de los concejales?

Es creien, pobrets!, que els regidors anaven al caixa i li demanaven els diners a dojo.

Més tard els ingenus de la tardor de 1923 aprengueren la carta de navegar per l'Ajuntament.

El seu mal no tenia remei

La Tribuna del Vallès, diari nocturn de Sabadell, feia constar sota la capçalera: «òrgano oficial de la Unión Patriótica». Doncs bé, amb sorpresa dels pocs ciutadans que veien aquest diari, un dia no gaire lluny li trobaren la capçalera canviada; «diario de la noche de unión patriótica», i al costat, l'escut de Sabadell.

Però no li ha servit de res. Al cap de pocs dies del canvi, la premsa diària donava la notícia de la desaparició d'aquest diari, amb el qual ha passat com amb molts ciutadans, que únicament se sap que han existit quan els diaris en porten les esqueles de defunció.

El seu mal no tenia remei

Un amic nostre, el nom del qual no fa el cas, va ésser víctima d'un terrible accident d'automòbil mentre anava amb un taxi d'una de les companyies d'aquesta ciutat. Quatre mesos de llit i una sèrie de doloroses intervencions quirúrgiques han marcat l'epíleg del tràgic passeig en taxi. Ha vingut l'hora de les reclamacions, i el nostre amic s'adreça a la Companyia:

— No us demano pas gaire: només quinze mil pessetes, o sigui exactament el que he tingut de pagar als metges que m'han curat.

— Quinze mil pessetes! I ara, què us heu figurat! Els morts no els hem pagat mai a mes de cinc mil pessetes, i vos en voleu cobrar quinze mil!

L'afar està en mans del jutge. Serà curiós de saber si, en cas d'accident de taxi, resulta més retributiu de sortir-ne viu que no pas de morir-s'hi.

El mestre Vives ha renyat a En Marsillach

Marsillach va una mica esverat amb tots aquests canvis. Però l'home sempre segueix de mal humor i malparlant de tot. L'altre dia en una festa d'artistes i d'escriptors l'home va començar a dir fàstics de tot el que passava. No cal oblidar que és un dels «Caps de propaganda» del «Certamen internacional».

El mestre Vives, enfadat, li va deturar la marxa d'impropèrit:

— Home, per què us fiquem amb les coses de Barcelona?... Fiquem-vos amb les de València o Saragossa, o les de Madrid... Deixeu-nos reposar una mica. No hi ha cap escriptor que vivint a una població tota la vida digui les coses que vos dieu de Barcelona...

— És que, per principi, jo ho rebento tot — diu En Marsillach tímidament.

— Doncs, apa, home, comenceu per vos mateix, home, que ja en teniu per estona...

Mil llanes i una sola persona

De resultes del fort temporal de quinze dies enrera, els excursionistes que havien anat a La Molina per pendre part en el festival d'esports de neu anunciats, varen quedar bloquejats. En vista d'això, l'estre nu president del Centre Excursionista de Catalunya, senyor Maspons i Anglèsell, va sortir dilluns el matí cap a La Molina portant mil llanes de conserves destinades a socórrer els bloquejats.

— No doneu bé la notícia — ens fa notar un company que mira com escrivim aquest eco —. Heu de dir que va sortir En Maspons i Anglèsell, i mil llanes més.

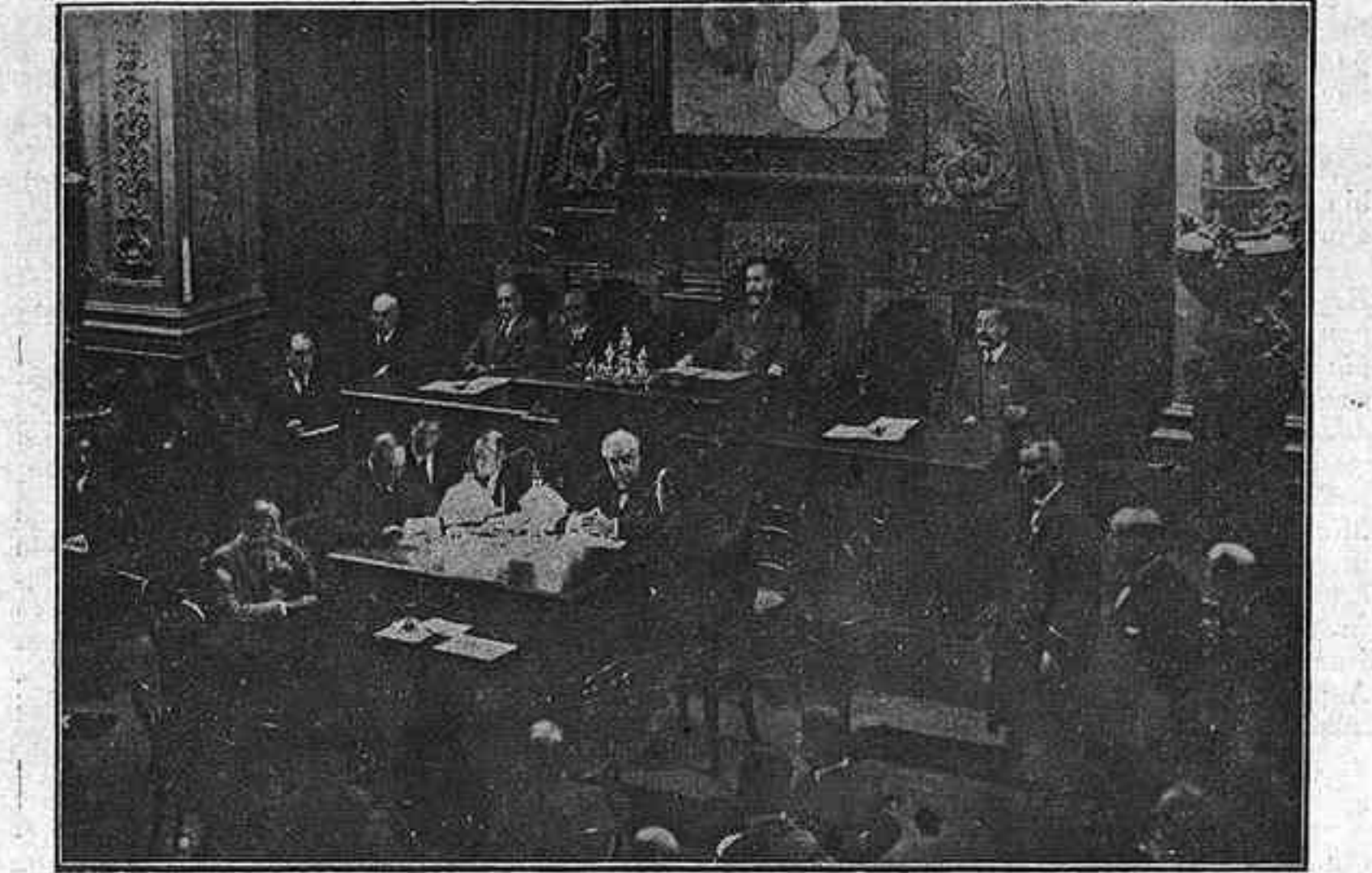
Si això l'ha de fer content...

En J. V. Foix troba un dels col·laboradors més assidus d'aquesta secció i li diu:

— Vosaltres, els de MIRADOR, que sempre aneu a caça d'ecos, és estrany que no n'hàgiu fet cap aprofitant allò que diu La Gaceta Literaria, que la secció de Meridians de La Publicitat és una de les tres o quatre millors seccions literàries de tota la premsa europea.

(Ja se sap que és una secció que la fa En Foix.)

Doncs bé, Foix; ja teniu l'eco, net i peulat, sense comentaris.

Un dia històric: L'expulsió de l'Ajuntament popular. El delegat del Directori al silló de l'Alcalde (Arxíu Brangull.)

consell d'un bon amic. ¿Per què heu esperat que us vinguin a treure? ¿Per què no us en heu anat en caure la dictadura que us va fer battle? Públicament us heu dolgut d'unes crítiques que creieu injustes. D'altres segurament en vindran; però ara hauríeu pogut rescatar amb un gest la protecció dels primers silencis. En renunciar la nostra primera magistratura, hauríeu reconegut que no us l'havia donada el poble, i encara que tard, hauríeu demostrat que l'haver dut el nom d'Alcalde de Barcelona us havia encomanat un sentiment de respecte al voler de la ciutat.

No anem a judicar la vostra gestió. Pensem que encara no ens seria permès i que altres ho faran millor. Sabem que durant el vostre pas per l'alcaldia s'han fet obras importants a Barcelona, algunes projectades i començades abans i altres pensades de bell nou. A les nostres planes se n'ha parlat com calia, i amb especial elogi de la reforma de la Casa de la Ciutat. Però també sabem que el sistema de la vostra administració, apartada totalment del control ciutadà, no ha pogut complaure ningú. De tot el que heu fet només queda una cosa viva. És el dubte de si, per la dèria d'un prestigi introbable, haurieu estirat més el braç que la mànega i haurieu deixat als que vinguin el mal de cap de no poder pagar els vostres deutes.

Ingratitud? El qui us va donar la vara ha llençat aquest mot, i tots els que li deuen el que sou l'heu recollit. Us enganyeu. Tots els dictadors, dels russos cap avall, es vanten de les coses que fan, i no es necessita ésser molt despert per descobrir que les fan amb l'estímul d'imitar, i si és possible, superar als que tindrien el dret de fer-les si la dictadura no els en privés. I per molt admirables que siguin, si voleu, l'esforç i la bona voluntat que posen en el seu treball, no poden pas privar que al poble li quedi la recança que les coses fetes per ells tindrien un altre valor i un perfum més agradable si hagués pogut fer-les la seva gent.

No sabem si us heu donat compte d'aquesta recança en tot el temps de l'Exposició. El poble hi anava per admirar-se a si mateix, convençut que sense la seva fortalitat no hauria vingut el magnífic certamen a coronar l'esforç continuat de quinze anys. Però a vos el poble no us hi veia, i si us trobava al pas, tenia la impressió que hi anàveu com un convidat. De l'antiga Exposició n'ha quedat com un símbol permanent el nom del battle que la va presidir. De l'Exposició d'ara en quedarà el nom d'un enginyer i el de la pensada feliç d'uns artistes. L'obra era gran i bella. Però hi mancava una ànima. El poble la tenia ben tancada, perquè, de tots

honrats entre els que més ho siguin; però queda sense explicar que hagi fet tot el que fan els que no ho volen semblar. Abans d'administrar els béns del comú, heu exigut que el poble estigués sotmès i amordassat i que tot comentari fos perseguit com un crim si no era una lloança. Per què? ¿De qui o de què teníeu por? Si no admetíeu altre jutge que la vostra consciència, què-deu-vos ara amb el que ella us digui, però deixeu-vos del judici del poble que tot el que coneix de vosaltres és l'ofensa d'un desdeny.

En lloc de la vostra arrogància de voler fer apehació al poble, us en hauríeu tingut d'anar sense que ningú se'n donés compte. Ara entraran a l'Ajuntament alguns dels que foren expulsats per la Dictadura. Si haguéssiu deixat la vara a un recó, semblaria que l'han trobada on va deixar-la l'alcalde del poble quan la força se'l va endur. Però la veuran a les vostres mans, i tot un passat dolorós reviuirà per la vostra presència.

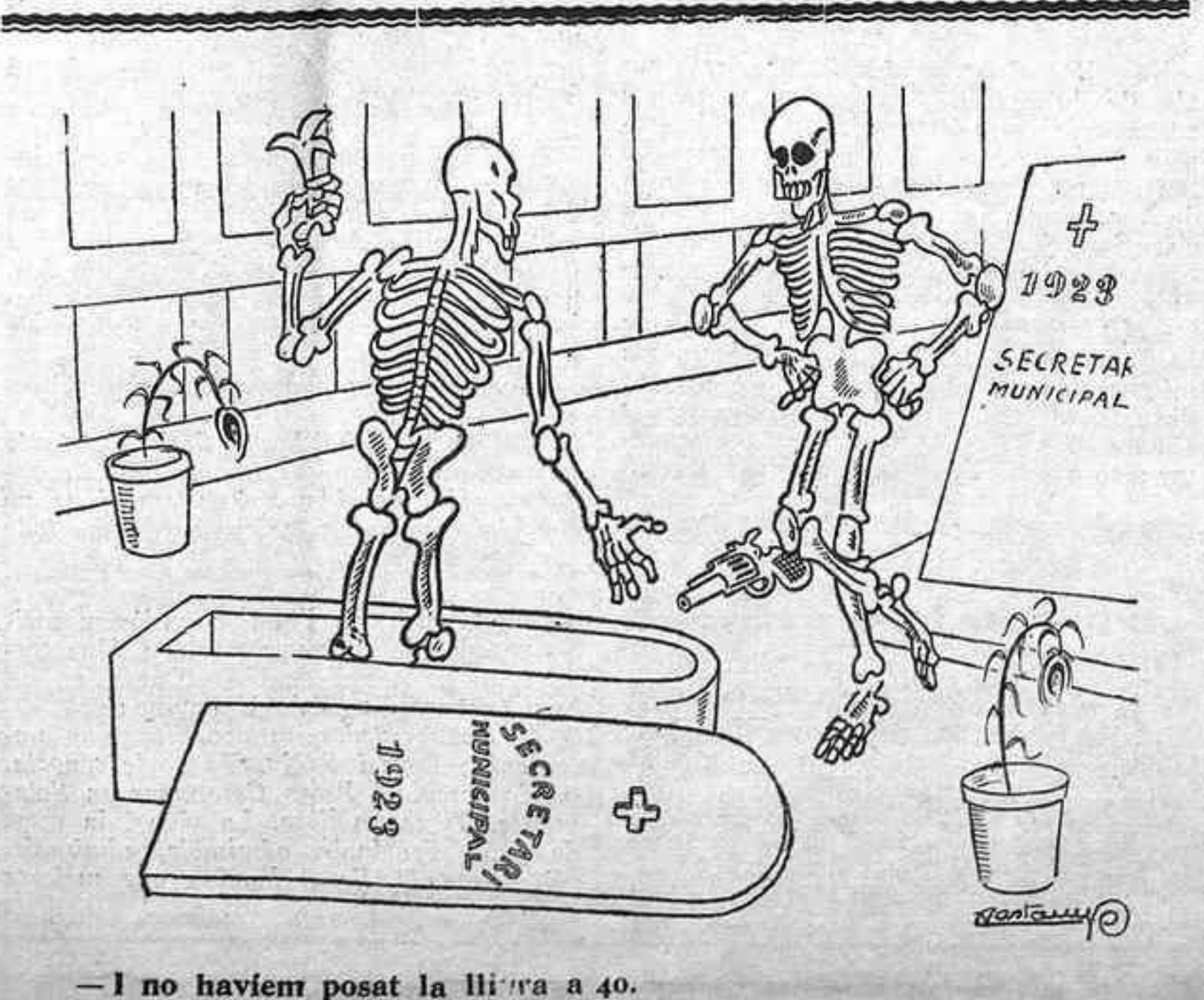
No ho recordeu? Tot just llançats del seu lloc, els va empaitar la difamació. Les acusacions més afroses feien escarni del seu nom. I amb gran sorpresa de la ciutat, la culpa devia ésser tan greu, que els acusats, contra el que ara voleu fer vos, callaven com uns morts. Al cap d'uns mesos d'una calma anguniosa, fóreu nomenat alcalde, i les acusacions varen reprendre amb una nova força perquè semblava que vos, que havíeu estat company dels acusats, en sabíeu més que els altres dels seus torts i manaments. Però el silenci mortal dels culpables era el millor ajut de la vostra veu. Fins més tard, molt més tard, la gent no va començar a saber, per coses dites a cau d'orella, que si els representants de la ciutat no parlaven, ni de cap manera es defensaven, era perquè la Dictadura per la força els havia manat callar. I és així com volguéreu acceptar que l'administració comunal passés a les vostres mans, les mateixes que aguantaran la vara quan els acusats d'ahir entraran de nou a la Casa de la Ciutat.

No sabem, ni de moment ens interessa, si algú voldrà exigir responsabilitats de la vostra gestió. La sola responsabilitat que volem veure és la del vostre origen. És la que ens ha inspirat aquesta carta quan hem llegit la vostra crida als ciutadans de Barcelona a escoltar un dia la defensa que prepareu. Heu volgut ésser alcalde sense el concurs del poble. L'heu volgut servir amb la condició que per la força d'una dictadura cap llibertat no li fos permesa. Ja heu fet tot el que voleu. ¿Què ens pot importar ara de vos?

Senyor Baró de Viver; el poble està en camí de tornar a ésser lliure. Ja no us pertany com fins ara perquè es pertany a si mateix. No l'amoinem amb les vostres quimeres, ni amb la vanitat de serveis que no us va demanar. Si per la força el privàreu d'escoltar la justificació dels seus elegits, es pot passar ben bé d'escoltar la vostra. En té prou amb saber que sou dels que l'han volgut esclau. Aneu-vos-en sense fer remor, i demaneu que el silenci de la vostra absència protegeixi el vostre nom.

A tercera plana:

- El governador Milans del Bosch.
- El senyor Gassó i Vidal no pot fer declaracions.

— I no havíem posat la llit a 40.

Qüestions de propietat literària

Resulta que s'han presentat a la «Societat d'Autors» a cobrar el melodrama...

—Som els autors de l'obra— diuen tots. Ara, que en realitat l'autor de l'obra és un italià...

Si aquest melodrama té tants autors, hi ha altres obres, en canvi, que no en tenen cap.

Tothom es pensava fins ara que l'autor de L'auca del Senyor Esteve era En Rossinyol. Errada. Sempre arriba un dia que les coses s'aclareixen.

En Rossinyol que es pensava que l'autor de L'auca del Senyor Esteve era ell, no tindrà més remei que reconèixer el seu error.

La traducció dels cognoms

Si la Gaceta hagués esmentat l'autor de L'auca, potser hauríem tingut la sorpresa que ens ha vingut de Santiago de Chile...

La immortalitat d'En Rossinyol

Al Bar Riera a l'hora de l'aperitiu, En Rossinyol i En Francesc Pujols asseguts en una taula comenten els assumptes teatrals del dia.

De prompte, En Riera, atent amb els intel·lectuals com amb tothom, ofereix un menú a En Pujols...

—Què? no us temptaria un menú així?— diu En Pujols a En Rossinyol.— No us faria venir gana?

—Ja fa molt temps que no me'n preoccupo— respon En Rossinyol.— Ja he arribat a viure sense menjar...

—Això és la prova— diu En Pujols —que ja heu arribat a ser immortal.

La moda de les «Misses» (plural de «Miss»)

Ha arribat a les nostres amants oïdes — però no sabem el que hi hagi de cert — que algun lector de bona fe ha escrit a la redacció de La Veu protestant d'una nota apareguda la setmana passada en aquesta secció.

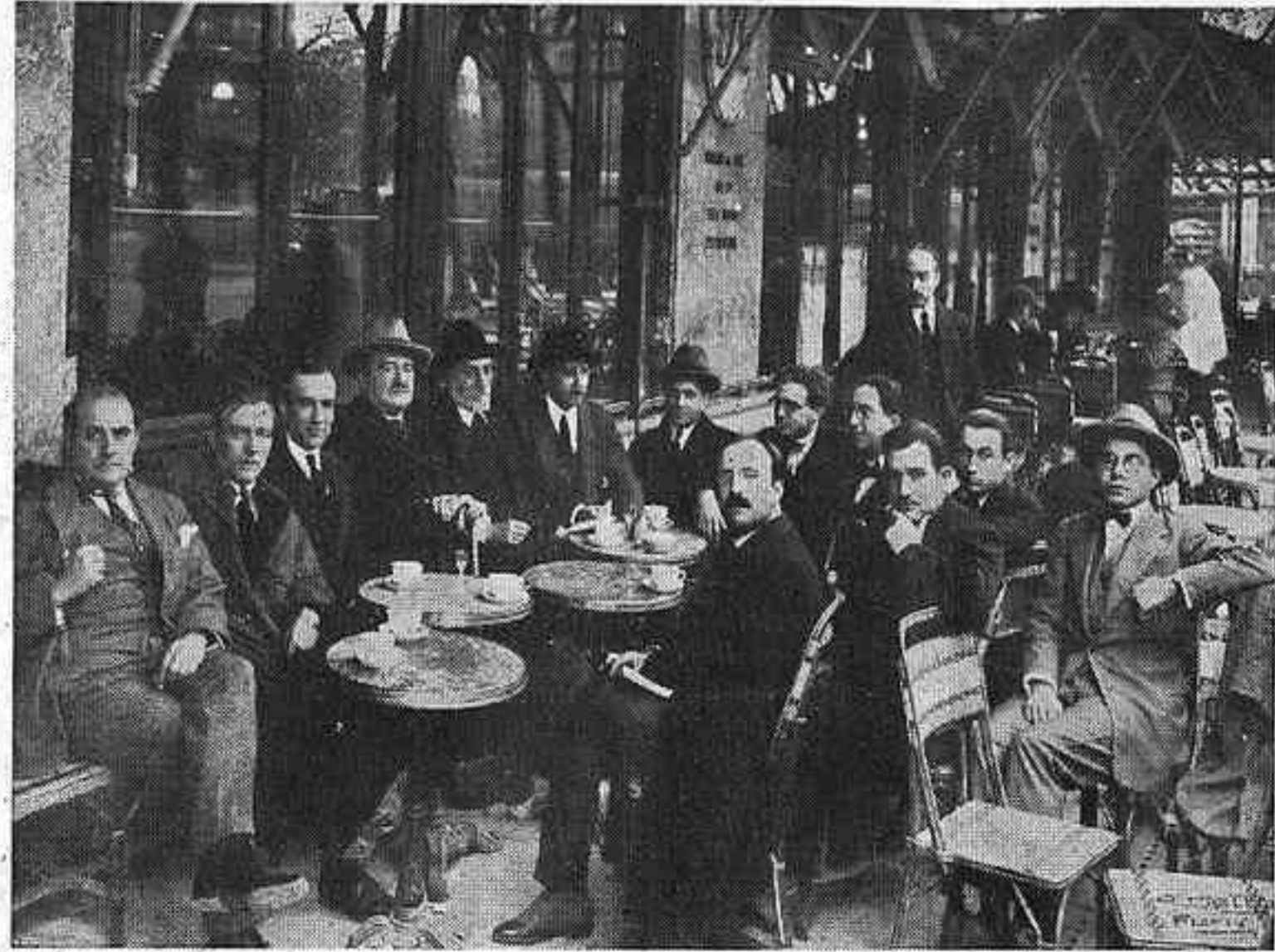
Perquè es vegi que la nostra intenció en publicar aquella nota no era minvar en res les qualitats de la jove i popular escriptora feminista, proposem al senyor Pere Corominas, que és un esperit jove i no gens endarrerit, que la Lucietta Canyà sigui oficialment declarada Miss Ateneu.

MIGUEL DE UNAMUNO

EXILIATS DE LA DICTADURA

Quan Unamuno va arribar a París, la primera cosa que féu va ésser desfer-se del company de captiveri i de viatge: l'indesitjable Rodrigo Soriano.

—A mi el Dictador no me ha castigado con llevarme a Fuerteventura, a mí me ha condenado a convivir con Rodrigo Soriano y esto no se lo puedo perdonar.

La terrassa de la Rotonda. Els que seuen són: Alarcón, Duniac, Esplà, Blasco, Unamuno, Corpus Barga, un senyor, el Dr. Luna, Madrid, E. Ortega Gasset, un professor de Sòria, Gorkin, un estudiant murcià.

Immediatament d'arribat va fer una penya. La dels espanyols, a la Rotonda, deixà d'anomenar-se així per ésser coneguda a tot Montparnasse...

—Una vez había un maestro de música en un convento de monjas que les enseñaba a cantar en forma perfectamente religiosa. Las voces suaves y magnificas son paganas.

L'Unamuno prenia cafè. Perquè ningú l'hi pagués, el pagava així que l'hi servien. I iniciava la seva conversa amb un to dogmàtic i un mestratge de filologia:

—...porque no tiene la cabeza vacía, sino llena de vacío, que no es lo mismo...

Sortiem de la Rotonda. Anàvem uns quants devots. L'acompanyàvem per la rue Vavin, entràvem al Luxemburg i ens passejàvem sota els pollancre. De vegades la conversa es queia d'ésser sobre la política espanyola o sobre literatura.

La seva conversa sempre era interessant: —Estos franceses se empeñan en creerse que tan sólo ellos saben escribir francés. Yo escribo directamente mis artículos en francés y me molesta que me los corrijan.

Don Miguel arribava cada dia amb un aire decidit i valent. Portava una carta que acabava de rebre contant anomalies i atropells i el manifest del 13 de setembre de 1923...

—La otra noche estuve en un banquete en honor del poeta Han Ryner. Se sentía a mi lado una señora que me hacía preguntas de este calibre: «Las mujeres españolas sienten los problemas freudianos?» (Preguntar això a don Miguel és una cosa absurda.)

«¿Qué necesidades fisiológicas siente usted?», etc.

Don Miguel seguia sense respondre. Fins que tip de tanta insistència en un tema escabros i desagradable per a ell, don Miguel li va dir:

—En mi país, señora, no sentimos esta clase de porquerías.

Don Miguel passejava. Alguna que altra vegada l'acompanyàvem pels bulevards. Sap un niu de contes clericals o pertanyents a

la clerecia. Una tarda, cap a la nit, al café d'Angelterra don Miguel ens contà el següent:

—Una vez había un maestro de música en un convento de monjas que les enseñaba a cantar en forma perfectamente religiosa. Las voces suaves y magnificas son paganas. Conviene cantar de nariz para tener una voz clerical.

Es desféu tan aviat com a poder de la companyia de Rodrigo Soriano. Aquest llavors féu un article contra el catèdric a Paris-Soir, en el qual barrejava la «Móme Caoba» i el mestre de mestres basc.

—Ya sé que es un mosquito— deia don Miguel — pero es que los mosquitos cuando se meten en el oído de una fiera son capaces de volverla loca, de marearla. Y a mí no me mara ese mosquito.

L'arribada de Blasco Ibáñez a París per emprendre la seva campanya política contra la Dictadura fou un esdeveniment. L'home volia iniciar-la amb el discurs que havia de dir a Medán, amb motiu de l'aniversari de la mort d'Emile Zola.

Carles Esplà fou cridat per Blasco Ibáñez. Davant de tots nosaltres la figura de Carles Esplà passà a primer terme. Amb la seva habilitat reconeguda, Carles Esplà inicià les relacions perquè es trobes sin Blasco Ibáñez i Unamuno.

—Pero don Miguel tenia necessitat d'actuar, de canviar idees i fou ell mateix qui digué una tarda: —Vamos, vamos a ver a Blasco.

I Carles Esplà començà a somriure sota el nas. La seva tasca diplomàtica reeixia.

L'entrada de don Miguel de Unamuno a l'habitació de Blasco — un tercer pis a l'Hotel del Louvre amb un balcó que donava a l'Avinguda de l'Opera — fou famosa.

—Ah! Esto lo hacen ahora, mientras que en la iglesia romana... Ya comprando el porque del río... Está bien.

Quan me'n vaig anar de París, els periodistes i els amics em donaren un banquet de comiat. Hi vingué don Miguel i em va fer l'alt honor de seure a la meua dreta.

—No señor, a Venizelos, a Venizelos, a Venizelos!

Seguí la conversa amb Blasco Ibáñez. Aquest deia:

—Pero si es un barbero charlatán y tonto...

—No señor, no señor, no señor, es un tonto entontecido!

Per fi es posaren d'acord. Els dos coincidirien a veure qui era el principal causant de tota la desfeta nacional. Acordaren un míting a la Salle de Sociétés Savantes.

Aquella nit Unamuno va dir, entre altres coses:

—Me dice o ha hecho decir ese tonto entontecido que yo soy un mal hijo de España. ¿Un mal hijo yo? ¡Pero si yo no soy hijo de España! ¡Si yo soy, como todo profesor, su padre!

Don Miguel, En Pla i jo parlàvem moltes vegades de literatura catalana. Una tarda, sota les torres de Notre-Dame, en un breu «square» ens deia Unamuno:

—Tienen ustedes un novelista muy importante: Pous i Pagès. Yo no lo conocía, me lo descubrió Pedro Corominas en Salamanca. Tiene un libro, La vida i la mort de Jordi Fragnals, admirable, admirable. ¡Y Maragall! Es el hombre que mejores

cartas ha escrito. Su correspondencia es para mí uno de los mejores tesoros que poseo.

—Y Ruyra, don Miguel?— digué En Pla.

—Bien, bien, pero el paisaje es fotográfico como en Pereda. Plana es un buen crítico. A mí una vez me hizo una crítica de Niebla, admirable. Había penetrado la intención...

Quan vaig començar els preparatius per abandonar París, vaig escriure una carta al senyor Amadeu Hurtado dient-li que em traslladava definitivament a Barcelona.

—Sí, me voy de París. Me place, pero siento la necesidad de volver a Barcelona. Me encuentro solo en París, don Miguel.

—¡Ay! que a mí también me sucede lo mismo. No me tenía París, sino el campo. Encuentro esto gris y vulgar al lado de la variedad de la Naturaleza...

Un altre dia, parlant dels sentiments païrals que es convertien obligatoris en determinats pobles de la península, don Miguel digué:

—No se puede dudar de que soy un hombre realmente español. Creo que represento, ahora, un momento de la conciencia española, ¿verdad? Pues hay días en que me voy sintiendo vasco, vasco, vasco...

Alguna que altra vegada, don Miguel rebia la visita d'algué que li anava a proposar signar un manifest o fer-ne un.

—Esos de los manifestos es una bobada. Es un banderín de enganche y yo no quiero banderines de enganche. Cada cual que cumpla con su deber. Es muy bonito hacer de rebaño. Y aquí lo que hay que ser es ciudadano.

Passejant un dia pels voltants de Saint-Michel, entrarem en un carrer que s'anomena Saint-Julien-le-Pauvre, on hi ha un establiment, el Cabaret des Oubliettes, que fa un parell de segles era un convent de frares o coves d'un castell, no ho recordo.

A prop hi havia una església el ritu de la qual no era el romà, sinó el d'una església grega. Don Miguel, que s'interessa molt per aquestes qüestions, digué:

—Hemos de venir a oír misa. A ver cómo lo dicen. Es muy conveniente conocer los ritos. Es una escenografía sagrada que me place.

El diumenge següent anàrem a oír missa. Don Miguel feia acotacions.

—Ah! Esto lo hacen ahora, mientras que en la iglesia romana... Ya comprando el porque del río... Está bien.

I en sortir inicià una llarga conversa sobre religió, cristianisme i cristiandat.

Quan me'n vaig anar de París, els periodistes i els amics em donaren un banquet de comiat. Hi vingué don Miguel i em va fer l'alt honor de seure a la meua dreta.

També hi havia Carles Esplà, Fabián de Castro, el doctor Luna, el pintor Lagar i cinquanta o seixanta persones més que menjàvem en el petit restaurant de la rue Vavin.

—Senyors, aquest banquet m'ha produït l'honor de tenir al costat unes hores a don Miguel de Unamuno, la consciència més neta d'Espanya. Doncs tots els afalacs que em pugueu fer els trasllado a ell.

—¡Juventud, sed rectos, dignos de vuestra hora...

Als cinc anys, quan don Miguel toria a la seva pàtria, jo puc dir-li:

—Don Miguel, he aprofundit la seva llicé. He complert dignament el seu encàrrec.

FRANCESC MADRID

L'APERITIU

Lleones. —He vist els lleons (?) del capità Schneider. Lleons o lleones, i encara lleones és molt dir. No sé per què aquestes bèsties, sense aquella gran crinera com un frèngal de luxe tenyit de bitter...

perquè un lleó em produïx respecte, té d'ésser una reproducció en gran d'aquells gossos d'aigua disfressats de lleó. Una esquena de lleó sense les variants de pell abundós i pell tallat amb la màquina del zero, és com una esquena d'«espantadissa llebre»...

—Sí, me voy de París. Me place, pero siento la necesidad de volver a Barcelona. Me encuentro solo en París, don Miguel.

—¡Ay! que a mí también me sucede lo mismo. No me tenía París, sino el campo. Encuentro esto gris y vulgar al lado de la variedad de la Naturaleza...

Un altre dia, parlant dels sentiments païrals que es convertien obligatoris en determinats pobles de la península, don Miguel digué:

—No se puede dudar de que soy un hombre realmente español. Creo que represento, ahora, un momento de la conciencia española, ¿verdad? Pues hay días en que me voy sintiendo vasco, vasco, vasco...

Alguna que altra vegada, don Miguel rebia la visita d'algué que li anava a proposar signar un manifest o fer-ne un.

—Esos de los manifestos es una bobada. Es un banderín de enganche y yo no quiero banderines de enganche. Cada cual que cumpla con su deber. Es muy bonito hacer de rebaño. Y aquí lo que hay que ser es ciudadano.

Passejant un dia pels voltants de Saint-Michel, entrarem en un carrer que s'anomena Saint-Julien-le-Pauvre, on hi ha un establiment, el Cabaret des Oubliettes, que fa un parell de segles era un convent de frares o coves d'un castell, no ho recordo.

A prop hi havia una església el ritu de la qual no era el romà, sinó el d'una església grega. Don Miguel, que s'interessa molt per aquestes qüestions, digué:

—Hemos de venir a oír misa. A ver cómo lo dicen. Es muy conveniente conocer los ritos. Es una escenografía sagrada que me place.

El diumenge següent anàrem a oír missa. Don Miguel feia acotacions.

—Ah! Esto lo hacen ahora, mientras que en la iglesia romana... Ya comprando el porque del río... Está bien.

I en sortir inicià una llarga conversa sobre religió, cristianisme i cristiandat.

Quan me'n vaig anar de París, els periodistes i els amics em donaren un banquet de comiat. Hi vingué don Miguel i em va fer l'alt honor de seure a la meua dreta.

També hi havia Carles Esplà, Fabián de Castro, el doctor Luna, el pintor Lagar i cinquanta o seixanta persones més que menjàvem en el petit restaurant de la rue Vavin.

—Senyors, aquest banquet m'ha produït l'honor de tenir al costat unes hores a don Miguel de Unamuno, la consciència més neta d'Espanya. Doncs tots els afalacs que em pugueu fer els trasllado a ell.

—¡Juventud, sed rectos, dignos de vuestra hora...

Als cinc anys, quan don Miguel toria a la seva pàtria, jo puc dir-li:

—Don Miguel, he aprofundit la seva llicé. He complert dignament el seu encàrrec.

FRANCESC MADRID

FRANCESC MADRID

JOSEP MARIA DE SAGRERA

Aigua mineral natural Vichy Català Digestiva Excel·lent per a taula

RAMON BES & CA Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

TOS BRONQUITIS, CATARROS, ASMA, etc. La verdadera medicación balsámica la encontrará con el uso de las PASTILLAS MORELLÓ

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN REIAL SOCIETAT COOPERATIVA DE CREDIT Avinguda Condé de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

ELS HOMES DE LA DICTADURA

El governador Milans del Bosch

Caldria que ens acostuéssim, quan se'n va un alcalde, un president de la Diputació o un governador, els tres càrrecs polítics més importants de Barcelona, a fer una crítica de la seva gestió. Ho fem quan desapareix un govern nacional o estranger i quan mor algun personatge que hagi actuat fora de Catalunya. Dels catalans o forasters que intervingen, o han intervingut, en les nostres coses no en podem parlar mai, perquè Barcelona viu en perpètua censura, tant si governen els conservadors com els liberals. No obstant, haurem d'intentar passar balanç cada vegada que es produeix un canvi. I algunes vegades ens seria permès de fer-ho. I si ho fèssim amb franquesa, com aquell qui redacta un capítol d'història, hauríem realitzat una bona obra.

Qualsevol intent que es faci per a examinar la tasca del governador civil dimissionari, el senyor Joaquim Milans del Bosch, ha de concedir especial importància a dos aspectes de la seva gestió: el manteniment de l'ordre públic i l'aplicació de la censura.

Descobrir el general Milans del Bosch i enviar-lo a Barcelona és una de les grans troballes de la Dictadura. El senyor Milans ha demostrat que és un excel·lent funcionari. Probablement no seria tan bon governant. Acata tot el que diu i vol el govern i no hi afegeix res per compte propi, ni el treball d'adaptació o aclimatació d'una disposició superior. Sempre és un avantatge, quan un govern és molt fort i tot va com una seda, que els governadors no tinguin iniciatives.

Un general Llussader, que tot ho solucionava enviant la gent a la presó, hauria creat a la Dictadura un conflicte diari. Cal reconèixer que el senyor Milans del Bosch no es va excedir. No va oblidar ni un sol moment que representava a Catalunya un govern dictatorial, però als funcionaris de la presó no va donar-los més feina que un governador liberal o conservador. En certes circumstàncies i en vigílies de certs viatges enviava a la presó aquells ciutadans que figuren a la llista. I això es feia estrictament com ho han fet sempre tots els governadors i tots els caps de policia. És un preliminar que deu formar part del protocol. I es feien també gestions per a detenir en Jaume Brosa i altres ciutadans que eren tan pacífics com ell, que malauradament són morts i d'això ja fa temps.

En resum: no hi havia cap iniciativa per part del senyor Milans: ficava a la presó la gent que li manaven, o sigui els de les velles llistes i un quants més, però el senyor Milans del Bosch no actuava com un engegament, i, afortunadament per ell, no pot comparar-se amb el seu predecessor Llussader i amb el cap de policia Arlegui de tràgica memòria.

Però, sense voler treure mèrits al senyor Milans del Bosch, que no cal, s'ha de dir, perquè és cert, que no pot apuntar-se el d'haver mantingut l'ordre públic. L'ordre era mantingut des de Madrid per una mà molt forta. Si aquesta mà hagués deixat d'actuar o hagués afloït, no hi hauria hagut governador. És un fet innegable i ple de demostracions que des que va dimidir el govern de la Dictadura fins que ha pres possessió el general Despujol, hem estat quinze dies sense governador i no han passat coses grosses perquè la població és més pacífica del que sembla. El senyor Milans del Bosch s'ha limitat a rebre ordres, però no sabia mai què passava i què calia prevenir. Els incidents de l'arribada de Stresmann demostren que el governador aquell dia, com cada dia, sortia dels llims.

L'actuació de la censura, feta a imatge i semblança de la mentalitat del governador, és un dels aspectes més importants de la gestió del senyor Milans del Bosch i un detall que el caracteritza perfectament.

Més que tot el que jo pugui dir parlen les proves censurades, que la majoria dels diaris conserven com un document. Els amics de la Dictadura no tindran mai idea de com va perjudicar aquest govern la cen-

natges. No es podia fer cap mena de crítica, ni amb elogi, de l'Exposició, de les obres de l'Ajuntament i de la Diputació; no es podia parlar de les obres de la plaça de Catalunya ni de les estàtues que hi resideixen, ni del saló de Sant Jordi, ni d'aquell pont ridícul que va beneir el Nunci, ni de les vaques lleteres que hi ha dintre la ciutat, ni dels tramvies, ni del problema del trànsit, ni de res. I cada nit la censura trametia per telèfon tres o quatre recadets als diaris i, estigueu-ne segurs, entre aquests recadets sempre hi havia algun afer personal. «Que no se diga nada» de la fuga d'un caixer inscrit a la U. P.; «que no se diga nada» de la vista de la causa contra X; «que no se diga nada» de la detenció de Z per estafa; «que no se diga nada» de l'incident entre A i B, etc. Calia tenir en compte tantes qüestions que la censura atabalava els periodistes.

Els funcionaris que feien la censura devien estar tan atabalats com els periodistes. Els que plantaven sincerament moltes vegades. Recentment va donar-se el cas que un diari dels més conservadors de Barcelona va publicar la notícia que «para el señor X ha sido pedida la mano de la señorita Z». El papà de la noia, home de la situació, va anar al Govern Civil a fer constar que la notícia no era exacta i a protestar contra la censura. Afortunadament el diari havia portat a la censura una prova on hi havia aquesta notícia. Però el governador va creure natural renyar severament els censors per haver deixat passar la notícia. Aquest detall permet d'imaginar el terror dels funcionaris de la censura.

La manera de servir-se de l'instrument de la censura aplicant-la a qüestions que en res no afectaven el govern i l'ordre públic va perjudicar molt el règim a Barcelona. Gràcies a aquesta censura, com hem insinuat moltes vegades, l'Exposició no ha tingut l'atmosfera necessària, ni ha pogut fer-se popular cap home de la situació.

Diverses vegades hem mostrat a companys de Madrid col·leccions de proves censurades. L'exhibició els esgarriava.

La premsa ha estat tractada com si fòssim en país de negrits. I entretant cap associació barcelonina de premsa ha intentat mai obtenir la suavització de la censura i limitar-la a afers polítics.

MANUEL BRUNET

Coses del moment

Martí Vilanova

D'una congestió pulmonar ha mort a París, on, exiliat per causes polítiques, residia feia cosa de sis anys, el nostre amic Martí Vilanova.

Tot i la seva edat — trenta tres anys —, el nom de Martí Vilanova no és pas el de cap desconegut en les lluites polítiques. En el seu Empordà natal, primer, en una memorable ocasió, després, demostrà admirables qualitats, posades al servei, no pas de la seva ambició personal, sinó dels ideals que defensava sense que l'atruessin consideracions utilitàries.

A París conegué la presó de la Santé per la mateixa causa que l'ha obligat a viure lluny del seu país. Entre els catalans de París, era un element de vàlua per la seva activitat, el seu entusiasme, el seu optimisme encomanad's. Col·laborà amb Fontbernat a fundar el famós Orfeó d'aquest, com també en tots els actes que organitzaren els seus companys de París. En *L'Opinió* i altres publicacions, havia lluitat per la democràcia i per la llibertat, amb la ploma, disposat sempre a lluitar pels mateixos ideals amb el mitjà que es presentés, com ho havia demostrat.

Dissabte passat, arribaren a Figueres les seves despulles mortals. El ministre de l'Interior del govern francès autoritzà els exiliats catalans que es troben a Bèlgica perquè poguessin entrar a França a acomiadar al Quai d'Orsay el cadàver de Martí Vilanova camí de la seva terra natal.

L'enterrament revestí, a Figueres, una solennitat que li donava l'emoció de tots els nombrosos assistents.

MIRADOR s'associa a les moltes proves de condol que han rebut l'esposa, filles i família tota del militant prematurament desaparegut.

La gent del dia: els estudiants

Com en els temps heroics de la pre-Dictadura, els estudiants de Barcelona han ocupat per uns dies el primer pla de l'actualitat ciutadana. Poques vegades com aquesta la seva actitud de rebeldia ha tingut un to més nobre i més simpàtic. Els estudiants s'han cuidat de posar sobre la taula, d'una manera viva i directa, un problema de ciutadania que aquests dies vagava difús per l'ambient.

Aquest renaixement de la consciència estudiantil ha coincidit amb la vinguda d'Antonio Maria Sbert. Potser seria exagerat d'atribuir tot el mèrit d'aquesta bullida de sang jove a la sola presència del líder mallorquí, però sí val la pena de remarcar el fet que ha bastat que una persona de prestigi remogué una mica el foc d'idealitat dels nostres estudiants perquè aquests reaccionessin com uns homes i es fessin dignes de la brillant tradició de civilitat de la gent que passa per la Universitat.

L'experiment ha demostrat, a més a més, que els pessimismes que aquests darrers temps s'havien cultivat sobre les idees i les passions de la jove generació, eren una mica gratuïts. Això vol dir que sempre és arriscat de fer vaticinis sobre coses tan vagues i abstractes com són les possibles reaccions de la psicologia de la massa.

Els estudiants han fet més que demostrar-nos que no estaven definitivament endormiscats: han aconseguit resultat pràctic de consideració, com és la caiguda de cert senyor del Pla de Palau, caiguda que si bé estava prevista, ha estat notablement accelerada per llur actitud decidida.

Encara han demostrat una altra cosa: que també és possible de fer treball d'eficàcia sense perdre forçosament una actitud de prudència, de seny i de moderació.

El nostre aniversari

Dificultats de compaginació ens obligaren a retirar del nostre darrer número una ressenya detallada del sopar amb el qual els nostres amics varen voler festejar el primer aniversari de MIRADOR. Era millor donar preferència a altres originals que podien ésser de major interès pels lectors que les nostres festes íntimes. Avui en donem compte breument per a rememorar als nostres bons amics la gentilesa del seu amable homenatge.

L'acte consistí en un sopar a la Bodega del Colón. Al voltant de la taula s'aplegaren més de cinquanta persones, redactors, col·laboradors i amics. En comptes de brindis, es va cloure la festa amb una animada conversa de sobretaula, iniciada per Carles Capdevila, en la qual varen pendre part els amics Hurtado, Barbey, E. Duran Reynals, Pujols, C. Soldevila, Pous i Pagès, Joan Ors, López Llausàs, Brunet i Ametlla, i que va durar fins que a mitja nit hi va posar terme el jazz de la casa.

Algunes de les coses interessants que hi foren dites sobre l'actualitat política han motivat comentaris a la premsa diària, però, pel caràcter íntim de l'acte no anaven destinades a cap publicitat, tot i que han d'influir, naturalment, en l'actitud de MIRADOR i el to dels comentaris que l'actualitat suscita.

El senyor Gassó i Vidal no pot fer declaracions

Fa vuit o deu dies que el senyor Andreu Gassó i Vidal, president de les U. P. de Catalunya, estava al llit, malalt, i per això no ens va poder rebre. Com que teníem interès per conèixer la seva opinió particular sobre l'actual moment polític, dissabte passat ens vàrem deixar caure novament al número 5 de la Rambla de Catalunya. Una secretària molt amable ens va rebre i, després d'assabentar-se de l'objecte de la nostra visita, va desaparèixer per una porta. Cinc minuts després la tornàvem a tenir davant.

— El senyor Gassó i Vidal diu que avui no pot fer declaracions, però que de totes maneres tindrà molt gust en saludar-lo. Vinguí, faci el favor...

El president de les U. P. de Catalunya és un senyor de mitja edat, baixet, més aviat gras que magre. Té un cabell gris honestament ondulat i un bigoti petit, però de pèls llargs, pèls que tremolen graciosament quan el senyor Gassó i Vidal parla.

— Ja l'hi deuen haver dit. Avui no puc fer declaracions. Ara, si vol tornar dilluns o dimarts...

— Que ha de passar alguna cosa d'aquí a dilluns?

— D'aquests de Sabadell — continua — no me n'he fiat mai. Jo prou ho deia al governador, però res: no se'n volien anar. Són una gent que no tenien cap mena de simpatia i no van tenir l'encert de cedir el lloc a uns altres que haurien estat més ben vistos. És el mateix cas d'aquest Marçet que era president del comitè paritari. Els obrers, que no el podien veure ni en pintura, varen dir que si hi havia Marçet de president, ells no volien formar part del comitè paritari. Doncs què es creu que va dimidir? I ca! Jo em vaig cansar de dir-li a l'Aunós: «això no pot anar».

I el senyor Gassó i Vidal conclou sentenciosament:

— Quan un home veu que no serveix per ocupar un càrrec, ha de tocar el dos, no té més remei.

La quartilla de les preguntes està tot just començada. Aprofitant la pausa, ens tornem a posar a la feina, però el senyor Gassó i Vidal ens interromp de seguida:

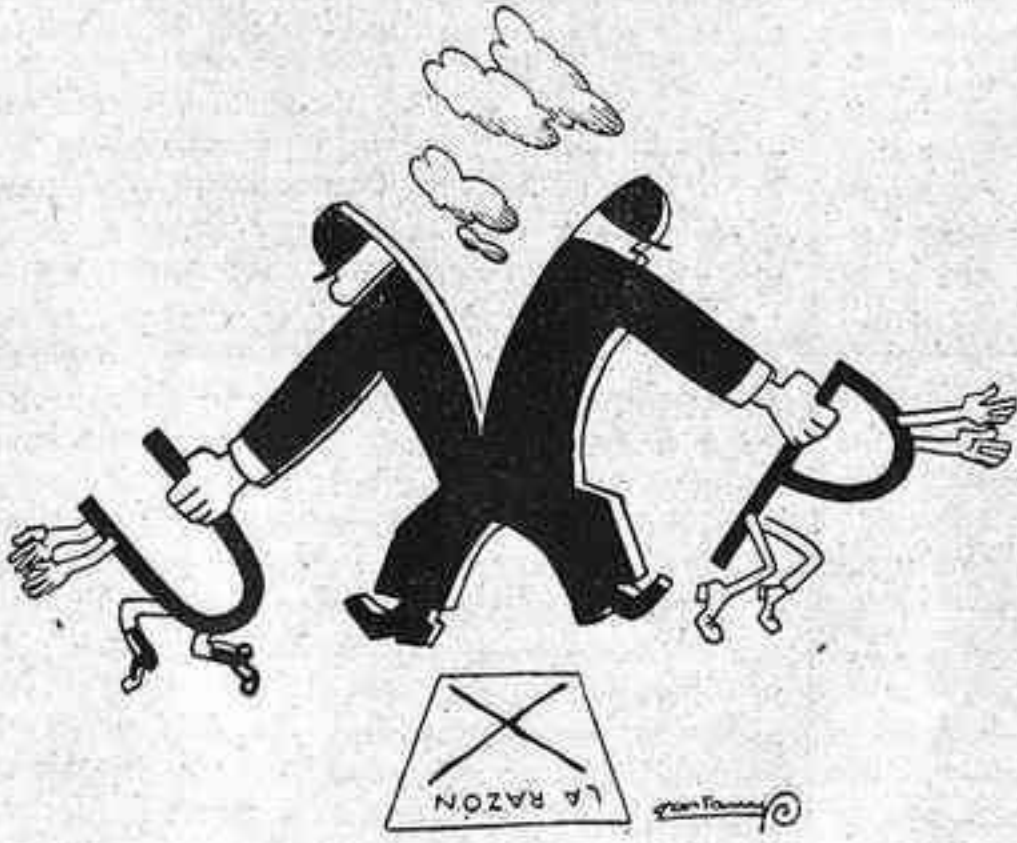
— La gent diuen de la Dictadura! La Dictadura! Com si ara no estéssim igual. Què han tret la censura, potser? Es pensa que la treuran? I ca, Això demostra que no es pot governar d'altra manera que com ho feia En Primo de Rivera. Si no, ja tornarem a ésser com abans. Veurà com de seguida hi hauran atemptats, alteracions d'ordre...

— Vol dir?

— Estigui'n segur. Els del Sindicat Únic es tornen a organitzar. Els permeten cotitzar. Tindran diners, hi haurà vagues, que es convertiran en revolucionàries, els del Lliure s'hi tornaran...

— No ens espanti!...

— Uí, vostè és jove! Jo ja n'he vist de seques i de verdes. Aquests sis anys de Dictadura han estat un no-res en la meua vida. Les coses que veurem, encara! Per exemple: les crítiques que se'n faran. Perquè serem molt criticats, estigui'n segur.

— Si... és a dir, no. Avui no puc dir res. — Quina llàstima! Però, naturalment, ja ens fem càrrec que vostè deu tenir els seus motius particulars...

— Miri, pot fer una cosa. Apunti en un paper el que li interessa que li respongui. Més tard, ja veurà si m'és possible complaure'l.

— Moltes gràcies. Si vostè m'ho permet, ara mateix li escriuré les preguntes.

El senyor Gassó i Vidal, molt atent, hi accedeix. Ens asseiem davant de la taula i comencem a omplir una quartilla. Un moment, interrompem el nostre treball per preguntar:

— I doncs, què ha estat aquesta malaltia? Suposem que ja es troba ben bo...

— Sí, gràcies. He tingut una mena de grip, em penso. Encara, de tant en tant, em sento uns cops aquí al clatell...

Tornem a posar-nos a escriure. Ara és el senyor Gassó el que ens pregunta:

— Per quin diai és això?

— Per MIRADOR.

— MIRADOR? No el conec. Quan fa que surt?

— Ara fa un any. És un setmanari...

— Escrit en castellà, suposo?

— No; és en català.

— Així, doncs, no farem res. No vull que em traduïxin el que escriu. A la millor canvia el sentit, i...

— No s'amoini, per això. Li publicarem tal com vostè vulgui.

Seguim escrivint. Un moment de silenci. El senyor Gassó i Vidal torna a parlar:

— Sí, ja se'n farà càrrec. Un dia d'aquests ha de sortir el manifest dels exministres i, abans de decidir res, hem de conèixer els seus propòsits. Aleshores veurem si això ens convé, i si la U. P. pot entrar en el nou partit, o bé ha de quedar tal com és, o bé l'hem de reformar...

— Ah, caram!

— No podem pas continuar així. Hem de fer alguna cosa.

— És clar. Però, no els ha fet mal efecte aquest sobtat canvi d'actitud de molts dels que fins ara havien estat associats de la U. P.?

— Uí, sempre s'exagera... No ha estat tant com diuen, cregui'm. Si no fos aquests de Sabadell! Però dels de Sabadell no m'ha vingut res de nou. Ja m'ho esperava. No sap el que han fet?

— Què han fet?

— Doncs miri: l'alcalde es veu que es va espantar, va donar la vara al primer tinent i va fugir cap a Manresa. Després, perquè els van calar una mica de foc al total del local social, han dissolt la U. P., han tret el cartell i ara diu que volen muntar un altre tinglado. Total, perquè diuen que els van insultar quan passaven pel carrer... quins valents!

En contar això, el senyor Gassó i Vidal no es pot aguantar el riure. Fem els possibles per acompanyar-lo en els seus esplais d'hilaritat.

JOSEP MARIA PLANES

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla

així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ecija, Còrdova, Granada, Serra Nevada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 27 de febrer

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, component-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LEIDA: Palace Hotel. SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones. ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés. MADRID: Hotel Nacional. VALDEPENYAS: Hotel La Paloma. CÒRDOVA: Regina Hotel. ECJIA: Hotel Comercio. SEVILLA: Hotel París. ANTEQUERA: Hotel Infante. GRANADA: Hotel Alameda. BAZA: Rest. Queens Victoria. MÚRCIA: Reina Victoria Hotel. ALCOI: Hotel Continental. VALÈNCIA: Palace Hotel. CASTELLÓ: Hotel Suizo. TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agrupar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les citades poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

CARISERIA
FITO
BARCELONA
PULLOVERS
I SUETERS
Jaume I, 11
Telèf. 11655

LA NEURASTÈNIA

No és una malaltia pròpiament dita; és una debilitat dels òrgans del sistema nerviós que reporta un mal-estar general; el neurastènic no té domini de si mateix; el tedi s'apodera d'ell i sent un aturament que li impedeix el goig de viure.

Aquesta debilitat desapareix fàcilment prenent l'energic reconstituent Fosto-Glico-Kola Domènech, que des de fa trenta anys recomanen els metges.

BRILLANTS
TOTS TAMANYES I QUALITATS
J. ROCA
RAMBLA DEL CENTRE, 33.
Passatge Bacardi, 2.

LESLLETRES

LLETRES FRANCESES

Paul Claudel, L'Oiseau noir dans le soleil levant

L'Europeu que desitja penetrar en aquesta cellula de múltiples parets...

El nou llibre de Paul Claudel, L'Oiseau noir dans le soleil levant...

L'obra asiàtica de Paul Claudel! Quin crític analitzarà les perspectives...

El poeta troba en el Japó el sentit de l'ordre: no pas aquell ordre retiliniat...

El mateix títol declara que ací es tracta de les coses i dels sentiments més íntims...

Potser amb el remordiment o el greu que li sap d'haver-nos lliurat aquest índex...

Signi el que sigui, corb vell de mil anys o "vell ambaixador de cara d'òliba"...

Perquè si hi ha autors que han d'ésser lloats de saber-se esborrar darrera llur tema...

No creguem per això que un pas sigui prou per aconseguir-lo: la seva proximitat es volta i es defensa amb nombrosos meandres...

Encara que faci com qui ens parla, aleshores, del No o del Kabuki, que descargoli per entabanar-nos un breu lavat de l'escola...

El poeta troba en el Japó el sentit de l'ordre: no pas aquell ordre retiliniat...

El mateix títol declara que ací es tracta de les coses i dels sentiments més íntims...

UN DIVENDRES A LA LLIBRERIA FLAMMARION

Esmentar el nom de la llibreria Flammarion i no parlar dels seus divendres és seccionar la significació d'aquest establiment...

Oberta entre l'esclat de vitrines i d'anuncis lluminosos del bulevard dels Italiàns, s'amoïlla a la curiositat del passant...

Jean Camp, voltat d'amics, el seu dia de firma a la Llibreria Flammarion (Foto Henri Manuel.)

Als aparadors aguaiten unes edicions de luxe cobertes amb paper brillant i transparent, unes teles, unes quartilles escrites a mà...

Tot això que a primera vista pot semblar inconex, s'aguanta per una profunda relació.

Les teles i la fotografia i la pàgina manuscrita són sovint el marc, la circumstància i la raó intrínseca d'un llibre.

El llibre Flammarion ha creat un moviment d'atenció continuat a l'entorn del llibre.

Els divendres de la llibreria Flammarion són com una mena de gala de les lletres.

l'aire d'acabar una lletra a la qual s'escaça el correu. La gent que li presenta volums i que fa un cercle movedís al seu costat...

Nosaltres, que ens hem trobat alguna vegada barrejats entremig d'aquestes avingudes dels divendres per la simple crida d'una tarja...

I avui, projectat en angle rera l'estilogràfica i els vidres de les ulleres, al fons d'aquesta sala de divendres plena de gent i de converses...

París, febrer.

RAMON XURIGUERA

VARIETATS

El campionat de la literatura americana

Llegim a L'Europèen que als Estats Units es prepara un match per decidir el campionat de la literatura americana.

Després d'una selecció que comporta una sèrie d'exàmens eliminatòris, els deu aspirants al títol es trobaran en l'amfiteatre d'un col·legi de Nova York...

El premi és de 2.000 dòlars, i l'obra guanyadora serà tirada a 100.000 exemplars, sobre els quals el campió cobrarà per endavant els drets d'autor.

Com es veu, aquesta prova constitueix veritablement un match, en el sentit esportiu de la paraula.

En aquesta prova constitueix veritablement un match, en el sentit esportiu de la paraula.

Un altre testimoni

Ha aparegut fa poc la traducció francesa d'un llibre de l'americà Benett O. Doty.

En retalem dues crítiques que li han estat dedicades recentment, una de Benjamin Crémieux als Annales, l'altra de Robert Bourget - Pailleron a L'Opinion.

I afegeix: "Quant als combats de Síria en els quals ha pres part l'autor, són conats seguint els procediments més perfeccionats de l'atapeïment de crànies"...

L'altre crític troba, primerament, que l'autor no és un civil mobilitzat per desgràcia, sinó un aventurer de debò que explica simplement els seus records del camp d'instrucció de la seva campanya de Síria.

¿Què dirà d'aquest llibre, que arriba a suscitar comentaris tan oposats, J. N. Cru, l'implacable analista de la literatura de guerra?

1820 - 1930

Un centenari stendhaliana

En aquest any de commemoració del romanticisme, s'escau un altre centenari: el de la primera edició de Le Rouge et le Noir.

Mathilde de La Mole-Mlle, de Cordon. Però en fer aquesta darrera haura anat una mica de pressa.

Es opinia acreditada entre els stendhalians, que El Roig i el Negre fou començat en maig de 1829; el que és segur és que en abril de 1830 Stendhal signava amb l'editor Levassour el conveni de venda de la seva novel·la...

JUST CABOT

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

Demaneu a la Llibreria Catalònia Plaça de Catalunya, 17 el Catàleg de literatura catalana (1930-31) que s'enviarà gratuïtament a tota persona que el sol·liciti.

Agència exclusiva per a la venda de MIRADOR Societat General Espanyola de Llibreria, S. A. BARCELONA

Rellegim el discurs als estudiants de Niko que s'intitula: Una mirada sobre l'anima japonesa; potser són les més belles pàgines que hagi escrit l'autor de tants llibres admirables i és certament el testimoni més lúcid i més profund que un home d'Europa hagi portat sobre el llunyà Japó.

En aquest any de commemoració del romanticisme, s'escau un altre centenari: el de la primera edició de Le Rouge et le Noir.

Entre l'expulsió de casa Mme. Michoud i la temptativa d'assassinat, Berthet havia entrat de preceptor al castell de Cordon, d'on havia estat tret per una intriga amb Mlle. de Cordon.

El que hagi llegit Le Rouge et le Noir farà còmodament les identifications Sorel-Berthet, Mme. de Rénal-Mme. Michoud i

MARCEL BRION

COL·LECCIÓ POPULAR LES ALES ESTESSES

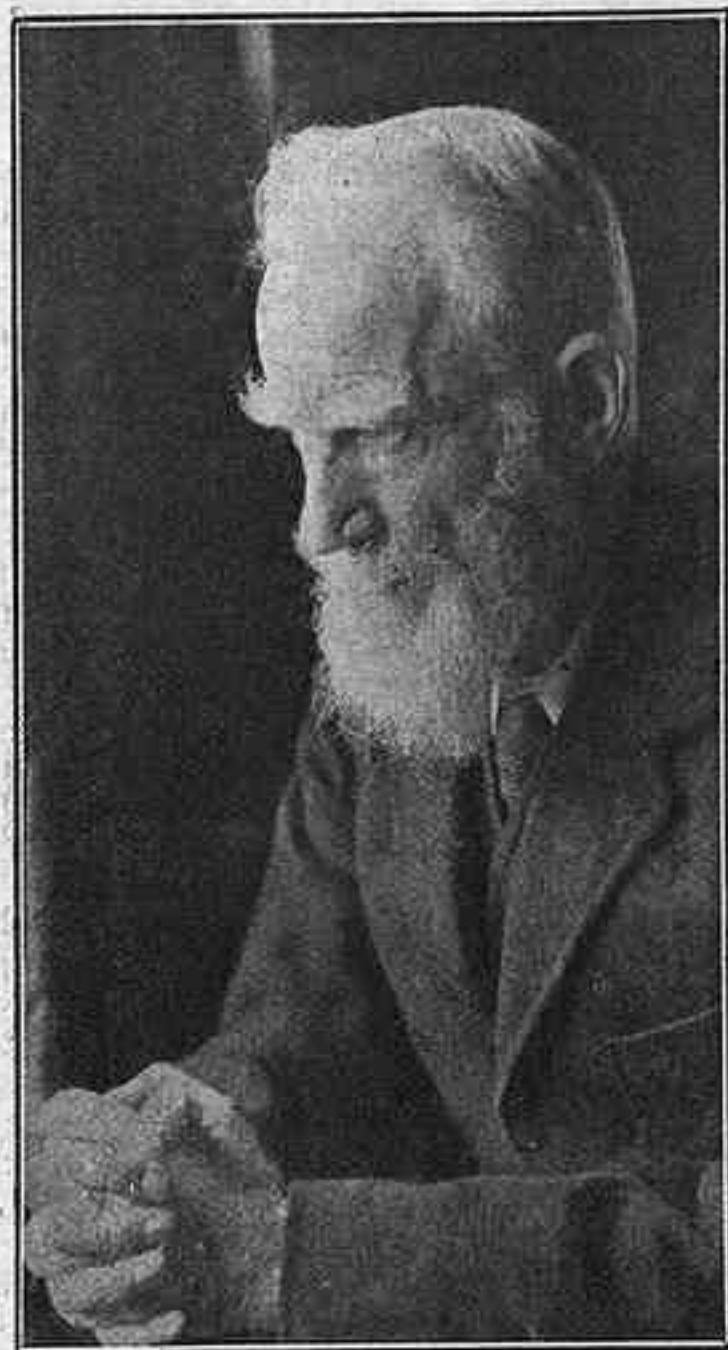
Dissabte dia 22 sortirà el volum XVIII Dues obres de J. S. PONS

AMOR DE PARDAL - EL SINGLAR - 70 cts.

I E L T E A T R E

Bernard Shaw i el públic barceloní

Cada vegada que veieu damunt l'escena una obra de Bernard Shaw, fa l'efecte com si entre el públic i els actors s'interposés una xarxa vaporosa, feta amb la dialèctica paradoxal i l'humor satíric que decora tota la producció d'aquest irlandès ibsenià, moralitzador sense tesi definida, revolucionari sense esperança en cap revolució.

Tot això fa que l'espectador se senti desorientat per una vaga incoherència que sovint esfuma l'acció: incoherència accentuada pel procediment de Shaw de no entrelligar les escenes per mitjà dels esdeveniments, ans bé per les idees i els caràcters. Però les seves idees enclouen un interès tan universal i humà, que resten en l'aire, palpant, a mercè de la solució que cada un dels espectadors se senti amb cor de donar-los.

Quant a l'anàlisi de caràcters, Shaw ocupa el primer lloc entre tots els creadors de teatre modern: ningú com ell no ha arribat a descobrir amb tanta perspiciàcia els seus més ben dissimulats de les ànimes. Damunt les quatre posts de l'escenari, ell enllaça els ninots de la farsa i ens ensenya els fils de les passions que els obliguen a gesticular com sants o com herois. Amb la seva mitja rialla sarcàstica, descobreix la pugna de les mesquineses enclotades al fons de la consciència dels homes, fins en la d'aquells més importants i decoratius.

Shaw no s'està pas de dir que les seves faules no tenen una originalitat absoluta, per tal com tot allò que el món en d'originalitat, és sols una manera nova de fer pessigolles a aquest món. Per tant, els seus personatges són Arlequí i Colombina, el clown i el totxo; els trucs, els mateixos de l'antiga farsa.

Aquella vaga incoherència que desarticula aparentment la trama, l'agudeses de la frase i la profunditat de les idees que l'autor exterioritza, simplement, com de passada, deu ésser el motiu per què els directores de teatre no arriben a l'aventura de posar les obres de Bernard Shaw. I ens trobem que al públic barceloní, al cap de trenta anys que el nom d'aquest comediógraf es cotitza com celebritat indiscutible, no se li ha ofert més que *Santa Joana*: unes representacions escadusseres de *Candida*, *Pigmalió* (i encara retallat), i, darrerament, per la companyia de la senyora Carmen Diaz, d'una manera gairebé anònima, *La Conversió del Capità Brassbound*: comèdia melodramàtica inspirada en una lectura del *Mogreb-el-Akssa*, del polític i escriptor anglès Cunninghame Graham.

No és d'estranyar que el nostre públic, més o menys barceloní, distret per naturalesa i estragat per mor del repertori que solen servir-li per a entreteniment dels seus ocis, li hagi passat per alt aquesta obra, una de les més simples i de bon entendre de Bernard Shaw, i obligui l'empresa a desdir-se de tan bona pensada i tornar a les comèdies innòcues de consuetud.

Es un greu que la gent que sol anar al teatre no sàpiga adonar-se de la profunda humanitat, de la poesia que encloï la conversió per al bé, del feréstec cap de colla d'un escamot de perdelaris brutals i ingenus, sols per gràcia d'aquella lluminosa lady Cecilia Wayneffete; una dona gairebé sobrenatural per no dir impossible, per la discreció amb què recata la seva intelli-

gència i per la simplicitat amb què desentverina, mostrant-ne el ridícul, les males passions dels homes que la volten.

Es d'agrair l'intent de la senyora Carmen Diaz d'enobrir el seu repertori amb obres de màxima qualitat, i per la finor amb què matisa el seu rol.

El senyor Bardem, just i expressiu en el paper de capità, encara que excessivament ennegrit de rostre. La resta de la companyia bastant més que discreta.

Sols és de censurar la supressió de tants fragments de diàleg, el mal costum de retallar frases, que abreugen poc l'extensió de l'obra i li lleven colorit i relleu. I encara una remarc més greu. Com és que la senyora Diaz, tan fidel a seguir el pensament de l'autor, en l'escena final dona una interpretació tan equivocada del seu rol? No s'adona que l'autèntica lady Cecilia no es nega a cedir a Brassbound i que, com a dona, és a punt de deixar-se guanyar per l'atracció de l'home? Si justament és ell qui comprèn que la seva redempció comença amb el sacrifici!

Malgrat aquests detalls, cal felicitar aquesta companyia per tan noble intent i encoratjar-la a perseverar-hi.

MIQUEL LLOR

LA MÚSICA ● Fuga

Al mestre Millet.

Més que un deure de cortesia, noble mestre, és un goig per mi d'acceptar la invitació que em feu des de les plumes de la *Revista Musical Catalana*, arribada fa poc a les meves mans. Les paraules que em feu l'honor de dedicar a la meua música, venint d'una personalitat il·lustre i representativa com sou vós dintre el nostre món musical, donen peu a un debat en el qual no pensava pas abans de llegir el vostre benevolent article. Us confesso que l'he llegit amb veritable emoció. Les vostres paraules, àdhuc quan em tracteu de «pseudomúsic», tenen un dring de sinceritat d'artista autèntic, encarat amb un fet estètic que irrita la seva sensibilitat, sense, per això, ofegar la seva curiositat crítica ni un noble desig de comprensió. El to bondadós i paternal amb el qual em reconveniu, per un instant ha fet que em sentís en la situació d'una mena de fill pròdig tornant de terres llunyanes i escoltant dels llavis del pare la condemna de l'esperit del segle que l'esgarria.

M'heu fet pensar en el meu pare de debò que vingué de Valls per escoltar les meves obres. Ha estat ben diferent de vós! En

preguntar-li jo quin era l'efecte que li havien causat, em contestà que li havien agradat molt totes. Vós, mestre Millet, ho compreneu això, oi? No obstant, no creguésiu que no és músic el meu pare. Si el sentís quan per esplai, passejant amunt i avall entre muntanyes de bocois i sense pensar en l'atenció d'un possible auditori, va xiulant cançons suïsses o catalanes, les variacions melòdiques i els agréments que s'inventa us farien quedar parat de vegades. Descendim d'una raça de camperols suïssos, nosaltres, els Gerhards de Valls som la primera generació que ha ingressat a l'estament «burgès». El meu pare em conta un fet d'aquells camperols que tal vegada pugui interessar-vos. Vivien en una vall idíl·lica de Suïssa, una vall, una vall... sabeu?

amb ses cases adins la profunda verdor...

i en un temps, del seu record encara, formaven una orquestra o banda en la qual tots els músics eren de la família i duïen el nostre cognom. Un d'ells, el «director», era també compositor. El meu pare en sap cantar encara algunes tonades de dansa o de marxa que us asseguro que tenen un bell aire. Em plau de contar-vos aquesta anècdota que tal vegada us inclinarà a fer-me crèdit si us dic que en mi, humil descendent català d'aquells músics humils, el primer impuls d'invenció musical ve d'una regió de la qual no tinc cap control. El segon impuls, sí, ja és controlat. I tota la sistematització que us enutja en les meves obres em sembla encara poquíssima cosa davant el desig que sento de fer sempre més controlada i conscient la gènesi de l'obra, més independent de totes les suggestions d'un sentiment «expansiu» i del dictat d'una fantasia absoluta.

La vostra definició de la creació artística com una «expansió d'un sentiment indefinible de consoli i harmonia, la irradiació d'un goig de tot l'ésser», no solament jo no podria acceptar-la, sinó que, en rigor, ni puc dir que l'entengui. No veig ben bé quina pugui ésser la mena d'activitat que aquests termes definissin. No ja la creació artística, sinó la mateixa actitud de fruïció o contemplació estètica em sembla un fet molt més complex, molt més espiritualment actiu. Si voleu donar a entendre que la creació artística és sobretot un fet natural, essencialment irreflexiu o inspirat, produït d'una manera espontània i anòdina, o sense les dolors del part, em sembla que vindríeu a defensar una tesi amb la qual podríeu fer un flac servei a la joventut. Alerta, mestre, que em sembla que en el nostre país ja és prou inclinada a creure que l'obra d'art neix com en un estat de *trance*, o com els arbres treuen fulla a la primavera. El fet inspirat no és posat a discussió, és un fet d'ordre privat del compositor. El que és posat a discussió és el fet artístic que comença allí on acaba la inspiració. De totes les definicions que en conec, em quedo amb la de Baudelaire: la inspiració és treballar cada dia!

Veig que us ha induït en error aquella desagradable paraula «atonal» — que ja mai més no podem esborrar del mapa — quan suposeu que vol dir «deslliurament dels sons de tota jerarquia». Això seria literalment absurd si no donéssiu a entendre implícitament que accepteu com a jerarquia natural, com a ordre únic, tan inderrogable com les lleis de l'univers físic, l'ordre històric de l'època de l'homofonia o de l'estil harmònic, amb la jerarquia de les funcions tonals de l'acord. Tanmateix no podeu ignorar per quin procés històric aquest ordre tonal s'ha constituït, quina és la part que hi cal fer a la convenció i quins són els fets artístics que de cinquanta anys ençà acusen una evolució d'aquest ordre, tan important almenys com ho pugui haver estat la introducció de les tècniques angleses del «gymel» i del «fabordón», amb les quals al segle XIV ja irrupció el germen de l'harmonia a la música continental, purament contrapuntística fins aleshores. Però aquest ordre, deixeu-me insistir especialment en això, és simplement l'ordre dels materials sonors, els quals tenen una racionalitat immanent que els ha fet aptes per assumir ordres molt distints de l'ordre tonal en el curs de la història. Jo no crec pas, mestre Millet, que vós suposeu que el so amb el qual Orfeu domesticava les feres respongués al nostre tonal o modal. Aquesta qüestió de l'ordre tonal o «atonal» dels materials, trobo que, en el fons, no té cap interès artístic; és una qüestió essencialment de teoria, gairebé d'acústica, i no de morfologia.

ROBERT GERHARD

(Acabarà.)

CODORNIU

Simon Gantillon l'Alain Gerbault del teatre

Si repetíssim que aquest títol és pura facècia, és probable que els nostres lectors no dissimulessin un lleu somriure faceriós. I bé; avesats com estem a fer presidir la virginitat — ai las! — de la primera quartilla d'un títol ben dibuixat, confessem que en aquest com en d'altres, també hi entra una mica de facècia. Però heus ací que, a propòsit de Simon Gantillon, l'autor de *Maya*, aquesta facècia inicial se'ns converteix en quasi una veritat com un temple.

Hem etiquetat Simon Gantillon d'Alain Gerbault del teatre, perquè l'autor de *Maya*, com l'autor de *A la poursuite du soleil*, és un enamorat, gairebé morbosament, dels camins de la mar. Pregunteu-li la seva opinió sobre coses de teatre i és segur que us respondrà, invariablement:

— Ah, diantre! — noteu que aquesta és una expressió característica de Bella, la protagonista de *Maya*. — Pregunteu-me coses de vaixells: cordatges, fustes... i us respondré amb una gran facilitat i un gran coneixement. Perquè, ja ho deveu saber que jo sóc un veritable mariner, amb títol acadèmic i tot: sóc oficial de la marina mercant i he fet llargs viatges en velers.

Simon Gantillon, ara, no fa llargs viatges en vaixell, perquè la seva salut no li ho permet. I recorda la mar. I perquè la recorda i l'enyora escriu *Cyclone*, tres actes de vida marinera, sota el cel de plom dels tròpics. I escriu *Maya*, un grapat de quadros que formen un veritable poema de port.

Fins aquí, però, és segur que el lector no haurà trobat cap motiu que justifiqui un paral·lel entre Gantillon i el navegant solitari que és Gerbault. És que Simon Gantillon s'acosta a la manera d'ésser d'aquest navegant francès com ell, quan declara que és un home de mar per damunt de tot, que la mar és el seu ofici i el seu país i que la civilització li fa horror. No ha dit si aquest horror a la civilització trepidant de la nostra època és en Gantillon una cosa instintiva o si, com en Gerbault, és un sentiment nascut a les trinxeres, prop de la terra esventrada, calenta i pestilent. Tampoc sabem si Alain Gerbault estima o ha estimat les curtes estades a Alexandria i Singapur. Però una cosa justifica el paral·lel, i és aquesta: Gantillon i Gerbault, marins francesos, tenen horror a la civilització.

Aquest honor és autèntic? Gantillon viu, casat i catòlic, a Asnières-sur-Seine i té un piset a París. I és un perfectíssim gentleman, com a perfecte home de teatre que és. Però si tenim en compte que de les obres de Gantillon, especialment de *Maya*, se'n desprèn una diguem-ne atmosfera d'amargor i de pessimisme, no ens costarà gens d'acceptar la veritat de l'horror de Gantillon a la nostra civilització.

Simon Gantillon, ara que no pot solcar les mars i fer curtes estades als ports d'Alexandria i Singapur, escriu a Asnières-sur-Seine les memòries de la seva vida de mariner i la reviu, idealitzant-la, com Alain Gerbault deu reviu les seves aventures de mariner solitari, en repassar el seu diari.

La setmana entrant, Simon Gantillon ve a Barcelona, els barris marins de la qual coneix bé gràcies a l'amable Josep Maria de Sagarra. L'ambient de *Maya* en la realitat — el port marseillès — no perd color ni intensitat al port de Barcelona, esbatanat a tots els mariners del món. Benvingut el mariner-poeta que ens porta els aires de cent països i la salabror de cent ports.

RAMON PEI

Enric Borràs i el vell melodrama

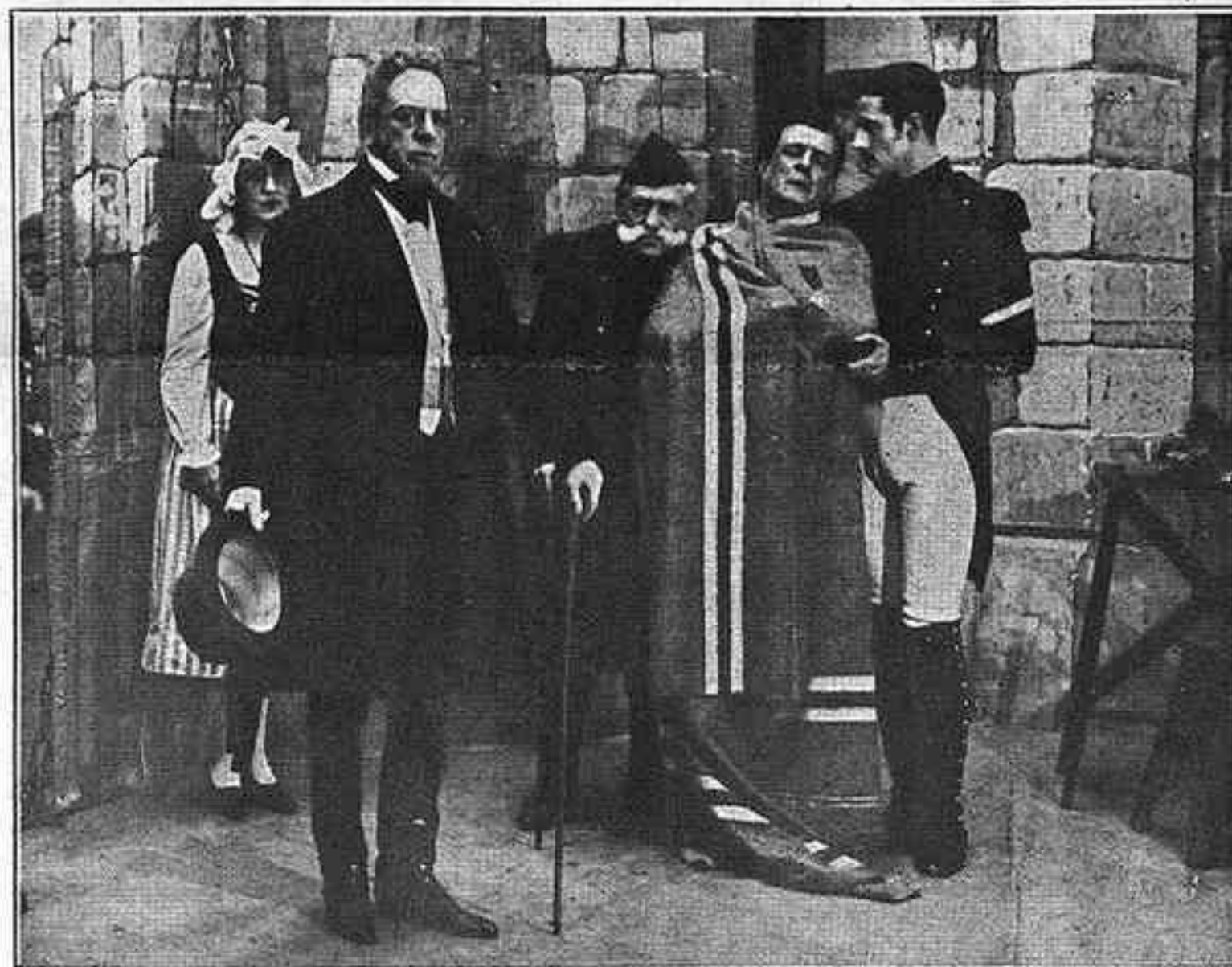
En una de les darreres sessions del Teatre dit Selecte que es varen celebrar al Remea, l'Enric Borràs va encarnar el protagonista de l'obra que s'estrenava: un drama en tres actes del senyor Enric Lluelles. Aquest gest d'En Borràs, de participar en una temptativa de teatre modernista, va fer rajar abundants elogis de les plomes dels nostres crítics. Es va dir que el nostre gran actor era un home ple d'iniciatives, que feia els possibles per posar-se al ritme del seu temps, que es preocupava com el qui més de les noves tendències del teatre... etc.

Els que varen escriure totes aquestes coses deuen haver sofert una mena de decepció en veure els viarans artístics que En

què compta, En Borràs no pari un moment de treballar, ara fent *bólos* inversemblants, ara organitzant temporades, en les quals — ell ho sap prou bé — el seu prestigi artístic no ha de guanyar res.

En Borràs, com algunes senyores de certa edat, és una víctima del seu temperament, amb la sola diferència que en el cas del nostre actor es tracta del temperament artístic. Mentre hi hagi teatres oberts i ell es pugui aguantar dret, En Borràs farà comèdia. Jo crec que cal inclinar-se respectuosament davant d'un cas de vocació com aquest.

La temporada del Teatre Nou, que ara està a punt d'acabar, posa damunt de la taula un altre tema interessant. És el se-

Una escena culminant del melodrama *Los dos sargentos franceses*, que s'està representant aquests dies al Teatre Nou. — D'esquerra a dreta, els actors senyors Villagómez, Montero, Borràs i Guitart

Borràs ha seguit aquesta temporada. Evidentment, és difícil de compaginar la psicologia artística d'un actor que es lliura graciosament a fer experiments de teatre dit selecte i que després es dedica amb no menys agilitat a desenterrar els drames i dramons de setanta anys enera. Davant d'aquest problema, a la gent els roda el cap i en treuen unes conseqüències agres i una mica dures per al gran creador de Manelich. Conseqüències un bon tros injustes pel fet d'haver nascut precisament ara.

Nosaltres creiem que En Borràs no s'ha desmentit mai. Creiem que són exactament les mateixes opinions i les mateixes tendències les que el porten a representar *Los dos sargentos franceses* o bé un drama boirot i modernista de l'Enric Lluelles. Perquè, ja podem dir-ho: En Borràs és un gran aficionat al teatre, l'aficionat més important que deu haver-hi en aquest país. En Borràs sent com ningú l'atracció de les taules, l'excita com a ningú l'atmosfera de l'escenari, sent com el qui més una necessitat irresistible d'encarar-se amb el públic, i que aquest públic, si pot ser, l'aplaudeixi força. Aquesta gran afició és el que explica, millor que l'afany de lucre, el fet que a la seva edat i amb la posició econòmica amb

guent: que el teatre vell, vellíssim, un teatre que no és teatre, sinó *traïatu*, manté encara un gran poder de suggestió sobre la multitud. Aquests melodrames polsosos a base del bo, de la víctima i del traïdor encara tenen prou força per a fer vessar algunes llàgrimes.

Aparentment, sembla incompreensible com en aquesta època de 1929-30, que ha viscut sota el signe de l'orgia lluminosa de l'Exposició i de la brillantor dels asfaltats, ha estat possible que en una escena regular es donés l'espectacle insospitat de la resurrecció d'un gènere de teatre que no té regust de vi ranci, sinó de roba armada. I el públic hi ha anat, i ha aplaudit i s'ha emocionat. Quin amarg experiment pels que s'interessaven i lluitaven de bona fe per la renovació del nostre teatre!

Algú ens dirà, potser, que no cal esgarriar-se massa per l'èxit d'aquests melodrames; que, al cap i a la fi, es tracta d'unes obres molt ben construïdes, «com no se'n fan avui dia». És igual; tot això no ens interessa. El lamentable és el símptoma que aquest èxit pressuposa. Vol dir que el mal gust del públic popular és difícilment redimible.

CODORNIU

Teatre Català ROMEA

COMPANIA VILA-DAVI

Tots els dies. El grandios èxit d'Ambrós Carrion,

Molock i l'inventor

Dijous i diumenges, tarda, Teatre d'Infants, la rondalla de gran espectacle:

La Princesa Blanca-Neus

TEATRE TALIA

Gran Companya de vodevill i teatre modern

Avui:

A CAL' LA LLEVADORA i L'adroguer del carrer Nou

Nit:

MAYA

Dissabte, a la tarda. La peça: «Tres aucells dintre una gàbia» (estrena), i reposició del famós vodevill: «El 69 montat». Nit, i diumenge, tarda i nit. El grandios èxit:

MAYA

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, dijous. Formidable èxit de tot el programa. Darrera setmana. Els 10 Deblars; Rob Cimse et Co., Antonet i Boby, Els 6 ossos, Mlle. Monna i els

110 lleons de Schneider, 110

TEATRE NOU

Companya dramàtica dirigida per E. BORRÀS
Primera actriu: ENRIQUETA TORRES

Avui, dijous. Benefici de Joaquim Montero:

BONA GENT

Dissabte, nit. Benefici d'Enric Borràs.

Diumenge, tarda i nit. Comiat de la Companya. Grandioses funcions.

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA

Direcció: C. Capdevila

Avui, tarda. Espectacles per a Infants. La rondalla mestra d'En Folch i Torres:

La Ventafocs

Nit. Tertulia Catalanista:

La Tia Teclata

|| D'ivendres, nit, i cada nit. El gran èxit del mestre Rossinyol:

MISS BARCELONETA

Es despata a Comptaduria.

EL CINEMA

Laurel, Hardy i Vidor

El primer film 100 per 100 parlat totalment intel·ligible per nosaltres, perquè és en espanyol, *Lladres*, ha estat un èxit d'entrades. I com que l'evolució del cinema depèn directament de l'èxit, hom pot augurar

sorolls que es donen amb un caire d'estrència d'una comicitat irresistible. Pianola automàtica, carillon de sobretaula, vaixella rompuda, relliscades, hom sent tot això com hom sent el silenci, que d'aquesta feta el

Marion Davies en «Miratges», el film de King Vidor

una ràpida florida de les cintes parlades en perjudici de les callades. Per altra banda, i deixant ara tota consideració artística, hem adquirit, i tan ràpidament, certes habituds que les cintes sonores ens han contaminat, que ara comencem ja a trobar-nos un xic desplaçats en tornar al cinema silent. Penseu si no, amb els rètols que ens reporten una conversa. *Lladres* és un film que no comporta cap rètol ni tan sols descriptiu. L'espectacle no és mai interromput i és la figuració de l'home que parla, que coincideix amb el seu discurs.

Lladres ens ha procurat una primera ocasió d'experimentar el cinema sonor, d'experimentar-lo d'una manera directa, i la nostra primera descoberta ha estat la descoberta del silenci. Sí, del silenci com a factor positiu d'expressió. Les cintes fins ara no comptaven amb aquest factor per la simplíssima raó que hi havien de comptar sempre. El silenci no destacava per tal com era present. I unes escenes com les primeres d'*Albada*, que reclamaven un profund silenci, no les trobarem pas més silencioses que les escenes del parc d'atraccions que no reclamaven res en aquest sentit. Volem dir que el cinema silent no podia emprar el silenci com a una intensitat positiva, per tal com tot ell banyava dins d'ell.

Es una mera casualitat sens dubte, però el silenci es troba jugar en el film *Lladres* un rol preponderant. Un film gènere "ladres i serenos" és un film en el qual l'acció deu desenvolupar-se a l'abric del silenci més paorós. Aquest silenci, com que és un film còmic, és tothora trencat per

tenim incorporat al cinema, com des de molt temps és ja en la música i en el teatre.

Lladres és tot just un film elemental, on la dependència en què tothom es troba amb el micròfon li comunica cert caire de cosa cohibida, però que mai no resulta teatre per tal com empra sempre, encara que, com diem, d'una manera elemental, la tècnica pròpia del cinema.

Hem rigut de valent i hem constatat satisfactoriament que Oliver Hardy i Stan Laurel resten integralment ells, els de sempre, sense endropir-se amb els mots, és a dir que ells continuen mimant mestriolament una acció que és el nervi del film. Perquè aquest film és encara una acció i en ell les paraules més que res el netegen de rètols, sense que la seva presència malmeti per res l'art dels dos grans còmics.

King Vidor ha presentat també una nova comèdia bastida amb un tema d'un interès enorme. Marion Davies amb el seu talent remarcable ha contat les gestes de l'aspirant a "star" cinematogràfica, i King Vidor ha tapissat aquest conte d'esperit i d'encertades amenitats. Una comèdia finíssima que no podeu sinó deplorar que acabi tan aviat. Una espècie de divertiment que reposa al gran creador de la seva tasca immensa i intensa. Una excel·lent *mise-en-scène* de la comèdia cinematogràfica amb un tema extret de la vida mateixa del cinema. Una desfilaria encisadora d'imatges en un moviment suau, les quals s'ordenen en ordre i mesura d'una manera extremament satisfactoria. Una bellíssima obra de simplicitat i de gràcia.

J. PALAU

LES NOSTRES SESSIONS

D'avui en vuit i al lloc i hora de costum, tindrà lloc la sessió de cinema MIRADOR corresponent a aquest mes. Com de costum també, des d'avui a dilluns vinent a la nostra administració seran despatxades localitats per a aquesta sessió, i passat dilluns, podran ésser adquirides al mateix Rialto.

El programa d'aquesta sessió comprèn un film documental que és tot un document històric, esdevingut fa poc més de sis anys, ben viu en la memòria de tots.

Com a pel·lícula d'avantguarda donem aquesta vegada un film que és una transposició d'un conte d'Edgar Poe feta amb un cert humorisme.

I, com a final de programa, el nostre públic veurà una producció del personalíssim director Erich von Stroheim, sobre l'art del qual hem parlat diferents vegades en aquestes mateixes columnes. *Avarícia*, que tal és el títol d'aquest film, és una obra d'un accentuat realisme, allunyat dels més habituals i més insípidos convencionalismes tan corrents en el cinema destinat als pal·ladars poc exigents.

Esperem, doncs, que el programa de dijous vinent conixerà el favor que han conegut els altres del públic intel·ligent.

Ens cal, remarcant que no havent-hi en aquesta sessió cap film de fàriment per esperar els que arriben tard, recomanar la més estricta puntualitat als que vulguin veure tot el programa complet.

ble veurà una producció del personalíssim director Erich von Stroheim, sobre l'art del qual hem parlat diferents vegades en aquestes mateixes columnes. *Avarícia*, que tal és el títol d'aquest film, és una obra d'un accentuat realisme, allunyat dels més habituals i més insípidos convencionalismes tan corrents en el cinema destinat als pal·ladars poc exigents.

Esperem, doncs, que el programa de dijous vinent conixerà el favor que han conegut els altres del públic intel·ligent.

Ens cal, remarcant que no havent-hi en aquesta sessió cap film de fàriment per esperar els que arriben tard, recomanar la més estricta puntualitat als que vulguin veure tot el programa complet.

INTROMISSIÓ

Intromissió és un film parlat del qual hem vist una versió muda. No massa rètols precisament, encara que n'hi hagi bastants, però sí una excessiva dependència de l'acció amb el diàleg lleva a la primera ductilitat i desembaràs. I és que, a jutjar per alguns fragments, les possibilitats de la camera en mans d'un director com Lothar Mendes són extraordinàries per no deplorar que elles s'entrebancuin en un gènere la mixtura del qual esclata massa sovint.

El que sense haver vist el film llegeixi el que diem, s'equivocaria d'inferir-ne que parlem d'un film dolent. *Intromissió* és una obra intel·ligent, victima, així sí, d'una etapa provisòria per on ha de passar el cinema en la seva evolució vers el diàleg. Per altra banda, caldria jutjar-la en la seva versió original, per veure fins on l'interès del diàleg justifica l'embaràs de l'acció en quant aquesta s'expressa en moviments.

La intriga, que recorda a estones *El procés de Mary Dugan*, sosté sense decaure l'interès de l'espectador mitjà, i el director ha procedit en la seva exposició, desenvolupament i desenllaç, amb una sobrietat que és tot un èxit. Sobrietat que és palesa, especialment, en la interpretació: Clive Brook i Evelyn Brent a la davantera del repartiment.

Creiem que els cinòfils de per aquí no s'han adonat encara de la valor excepcional d'aquesta actriu: Evelyn Brent. Per a nosaltres és avui un dels valors femenins més sòlids del cinema. Ha tingut la sort de fer les seves primeres passes en aquest domini sota la direcció expertíssima d'hommes com Sternberg, Scherzinger i ara Lothar Mendes.

William Povell, que fa un dels tipus més pintorescos de la Paramount, potser no està del tot indicat aquí. No acabem de veure com Evelyn Brent, que traspuja tota ella una puixant i rica complexitat psicològica, pot sentir una passió tan forta per un home de l'espècie de Povell. Caldria, per a fer

nos persuasives aquestes situacions, aclarir-nos els antecedents del drama, sobre els quals no ens donen la més lleu notícia.

De Clive Brook en pensem tots plegats prou bé per tornar ara sobre les característiques personalíssimes del joc, sobretot facial, d'aquest anglès.

EVELYN BRENT

Intromissió és una obra de Lothar Mendes, agradable de veure i instructiva de meditar.

Per acabar. Els qui han dit i escrit—adjudicats prestigiosos com Pirandello—que el cinema anava vers el teatre amb la incorporació del mot, els toca ara, davant dels fets, rectificar. *Intromissió* és un film, bo o dolent, però és un film.

M. MARIBEL

PANORAMA

L'argument i cant de l'òpera

La desastrosa mania d'adaptar els films parlats en llengua anglesa al gust del públic espanyol ha produït una sèrie de disbarats que sembla que no presenta per ara aires d'acabar-se. A menys de no crear una mena d'especialistes en aquest art del *trucatge*, no veiem com i de quina manera es poden justificar aquestes variacions i metamorfosis que cal imprimir a la cinta original per fer-la intel·ligible, i que en total només aconseguen d'ofrir-nos una cosa que no és ni carn ni peix, ni intel·ligible ni agradable.

Optem perquè se'ns donin els films tal com els fan. Qui no els entengui, que se'ls faci explicar, o bé que els empresaris prenguin per model el que fa el Gran Teatre del Liceu. Que imprimeixin arguments dels films el diàleg dels quals és en anglès, per aquells que de totes passades volen saber el que passa, no conformant-se de veure, com els aficionats a l'òpera es conformen de sentir, perquè és un fet sabut per tothom que aquí estem avesats a sentir totes les òperes i àdhuc les del país, en idiomes estranys.

Broma

El públic de cinema no està per les històries tristes, i els empresaris que destigen tenir-lo complagut fent-se còmplice del seu mal gust, s'acostumen ara, quan la superproducció és massa tràgica, de projectar-la en primer terme per finir el programa amb una peça lleugera. Procediment imitat dels nostres empresaris de teatre, que partint de la base tàcita que avui ningú no es pren amb serietat la vida, acaben amb el sànet, manera d'enviar la gent a dormir ben satisfeta i amb ganes de tornar, per allò que, mals de cap prou que n'hi ha a la vida; no cal buscar-los que prou que veuen.

Així hem vist darrerament que com que *Evangelina* feia plorar i el públic sortia dels locals com si vinguessin d'uns funerals, cosa poc encoratjadora per als que encara havien d'entrar, l'empresa, fent cas omís de la «star» i de la qualificació de superproducció, cuita a canviar l'ordre del programa, passant a ocupar-hi una posició avantatjósissima l'astracanada de *Glew Tryon* i *l'intrús*.

Chaplin torero?

Donem la notícia tal com l'han publicada alguns diaris francesos. I ençs en retem les mans.

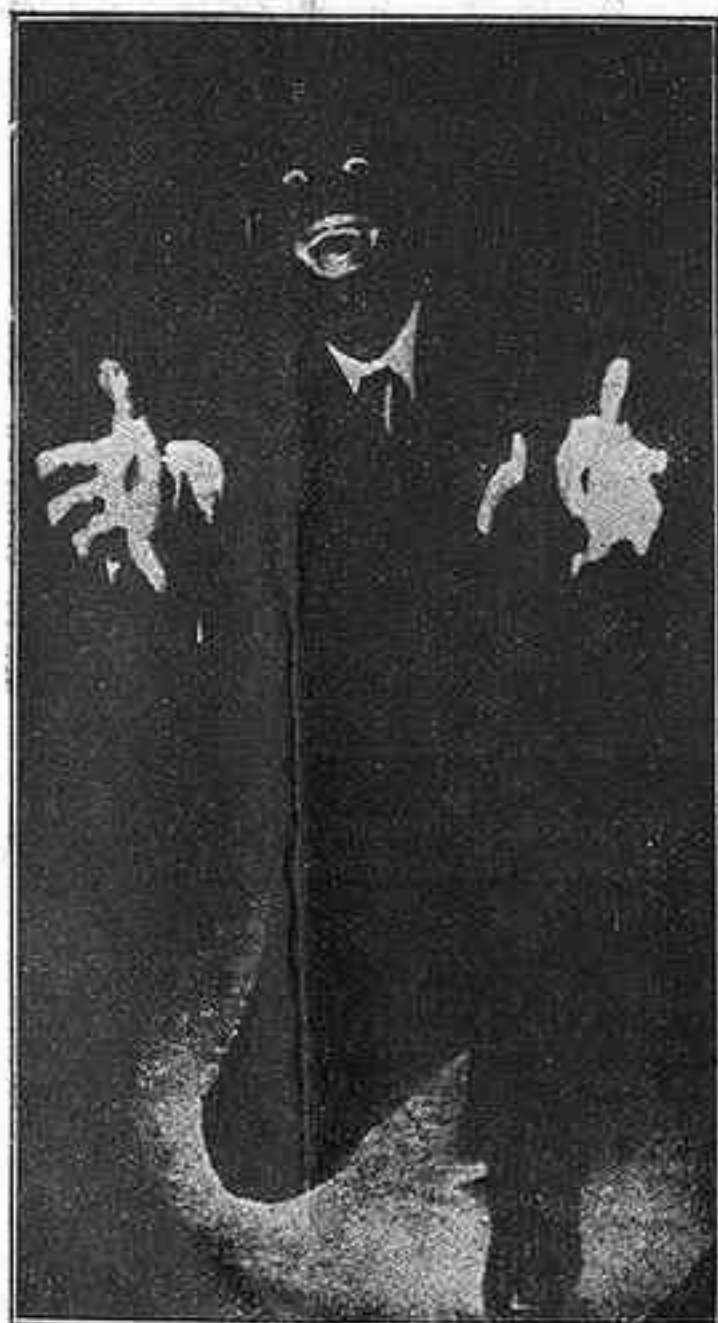
Chaplin vindrà a Europa. Desembarcarà a Anglaterra, d'aquí passarà, travessant França, a Espanya.

Aquest viatge és per documentar-se *sur place*, no sols sobre els costums de les arenes, sinó també per aprendre els diferents oficis relacionats amb l'art de torerar.

El film serà còmic, o Chaplin traduirà la seva experiència d'una manera heroica i lírica? — No en sabem res.

Al Johnson i El foll cantant

Si no fos que Chevalier s'americanitza cada dia una mica més, podríem dir que Al Johnson és el Maurice Chevalier dels Estats Units. No pas perquè el seu art — encara que tots dos siguin «chansonniers» — s'assembla gaire, sinó des del punt de vista de la fama i de la popularitat. Ara Al Johnson fa una «tournée» per Europa — Berlín-Hamburg-París — i cobra uns sous realment fantàstics: un promedi de 60.000 francs per dia.

Tot això vol dir que ens trobem davant d'un artista de primera magnitud i que forçosament havia d'ésser pescat per la xarxa daurada del cinema sonor. La Warner Bros va tenir la sort de fer aquesta adquisició i, per ara, ens porta ofertes dues pel·lícules d'Al Johnson: *El cantor del jazz* i *El foll cantant*, que aquests dies s'està passant al Tivoli. La primera va ésser presentada a Barcelona d'una manera deplorable i, naturalment, no va tenir l'acollida entusiasta que l'ha acompanyat per Europa i Amèrica. *El foll cantant* ja ens ha trobat més preparats per servir amb una certa dignitat un film sonor i, per tant, hem pogut assaber millor les seves bel·leses.

El foll cantant és un film molt net, molt simple. Una història amarga i pessimista que deixa un regust agre en el paladar de l'espectador. Una xicoteta de cabaret, una dona banal i egoista, es casa amb Al Johnson quan veu que aquest va camí de la glòria i la fortuna. Neix un fill, Sonny, pel qual el seu pare sent una tendra adoració. La nit de Cap d'Any, la muller d'Al fuig amb un amant vulgar. S'ha emportat, també, Sonny. Passa el temps i Al ha trobat una mica de consol en els braços d'una enamorada fidel. Una nit, Al ha d'abandonar el teatre per anar a una clínica on el reclamaven. Sonny, el seu fill, està morint. Al li canta per darrera vegada la cançó que havia compost expressament per ell: *Sonny Boy*. Torna al teatre, completament descompost. El públic omple la sala i Al no pot deixar de cantar aquella nit. Es fa el seu habitual maquillatge de negre, surt davant la cortina i canta el *Sonny Boy*. Les llàgrimes rodolen per la seva cara i el maquillatge grotesc aporta una tràgica emoció al dramatisme de l'escena. El públic aplaudeix, electrizat. Baixa la cortina per darrera vegada i Al, rendit, cau a terra. D'aquí endavant, ja sap quin serà

el seu destí: cantar el *Sonny Boy*, res més que el *Sonny Boy*...

Explicat així, l'assumpte d'aquest film pot semblar una simple història cursi i plorànera. El gran mèrit d'Al Johnson és haver salvat el gran perill de fer un drama sensibler, per convertir-lo en una obra forta, plena d'humanitat. Les escenes entre pare i fill, tan fàcils d'esdevenir situacions de sentimentalisme tronat, agafen en *El foll cantant* una tendresa, una veritat, com no més les té l'art de debò, de bona llei.

Hem llegit que la història d'*El foll cantant* és treta de la vida d'Al Johnson. Potser això explica la rara emoció que el protagonista ha sabut escampar de cap a cap del film.

Al Johnson fa en *El foll cantant* una creació inoblidable. Des de la gràcia incomparable amb què canta les seves cançons de jazz, fins al darrer detall del seu treball d'actor, no hi ha un punt en què la seva labor falli poc ni molt. A través de tota la maquinària del cinema sonor, la veu d'Al Johnson ens arriba timbrada, pastosa, plena d'expressió. Aquella escena en la qual conta al seu fill una ingènua història de fades, dita amb una tendresa, una contenció, una naturalitat que, per primera vegada ens donen una idea clara de les enormes possibilitats dramàtiques del film parlat.

Al Johnson ha trobat un preciós auxiliar en l'adorable marrec que fa el paper de Sonny. Bona part de l'emoció d'aquest film és deu a la gràcia incomparable d'aquest infant.

L'argument, la música i la direcció d'*El foll cantant* són obra del propi Al Johnson. Des del punt de vista netament cinematogràfic, el film té uns quants moments molt bons. Citaríem, sobretot, la nit de Cap d'Any al cabaret, l'escena de la cabina telefònica, la cambra de la clínica on mor Sonny i les vestes del teatre, a l'acabament del film. En molts trossos, la tècnica s'ha de subjectar a les exigències del film parlat, i, donat que el nostre públic no entén l'anglès, aquestes escenes es fan singularment llargues i constitueixen uns oasis de monotonia.

La música que Al Johnson va escriure expressament per aquesta pel·lícula, no ens era pas desconeguda. Destaca en primeríssim terme la melodia del *Sonny Boy*, el leitmotiv de l'obra, que Al Johnson canta d'una manera meravellosa.

En resum: un film de gran qualitat i una mostra palpable de les infinites possibilitats del cinema sonor.

J. M. P.

Última setmana

Un gran interpret, inimitable, inigualable, incomparable:

AL JOHNSON

per a una pel·lícula veritat que justifica la immensa afició per al cine sonor

EL LOCO CANTOR

perquè en ella s'aprecien en son veritable valor emotiu, els dons més grans de l'Humanitat: la paraula, la cançó, el ball, la rialla franca i espontània i el dolor moral.

Vegeu i oïu

al deliciós xicarró que inspira el jazz *Sonny boy* i el recordarà gratament tota la vida.

Vegeu i oïu

a JOSEFINA DUNN, BETTY BRONSON i REED HOWES.

Producció Warner Bros

Exclusives DIANA

Ambició, Cobdicia
Vanitat, Afany de luxe
Desigs de domini
Manyagueries portades a l'extrem

¿SÓN AQUESTS, POTSER

LOS PECADOS DE LOS PADRES?

ES UN FILM SONOR

Aneu a veure aquesta joia sonora de PARAMOUNT, interpretada pel colós

EMIL JANNINGS

AVUI en el

COLISEUM

NOVETATS EN PIJAMES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

LES ARTS DISCOS

ACTUALITATS

La Companyia de ferrocarrils del Nord té el plausible propòsit d'ampliar la seva estació terminal de la nostra ciutat. Tal com és avui aquesta estació és insuficient a les necessitats materials de la Companyia i, per altra banda, constitueix una mostra de mal gust. Amb tot i que no fa pas gaires anys que fou renovada, presenta aquell estil híbrid de finals de segle passat, en el qual es feia obligatori a la noble Enginyeria un vestit de randes i aplicacions «artístiques» que desvirtuaven la simple bellesa de la seva expressiva nudtat. Compareu, si no, la nostra actual estació del Nord empastifada d'adornos, amb els hangars de dirigibles a Orly, amb el pont de Saint

a un ferrocarril de vapor, però innecessàries a la flamant electrificació de les màquines —sinó les avinents cobertes individuals suportades per uns peus drets col·locats en les andanes; i cal anotar l'aspecte esterilitat que mostrarien aquests interiors, tot envernissat clar i polit tal com proposa l'arquitecte director i com pertany al nítid —passi el mot— corrent elèctric. Els materials de la construcció que reproduïm serien la pedra granítica per la planta baixa (filades amples, polides i les estretes sense polir) i de la marquesina en amunt el maó vist. La coloració grisa del granit em sembla que conjugaria admirablement amb la rosada del maó.

Una conversa amb Georges Braque

Braque viu en un tranquil carrer vora del parc Montsouris, format per xalets d'arquitectura molt moderna i habitats quasi tots per artistes. Un petit jardí precedeix la casa. Després un ample vestibul, on ja es poden admirar algunes teles del mestre. Pugeu una escala que us mena al taller. Aquest és d'una gran senzillesa. Una vasta sala il·luminada per dalt; sofà i butaca en un recó; una taula de dibuixant; pocs objectes però sobre d'algun altre moble, i entre aquests la clàssica mandolina cubista; i, finalment, set o vuit cavallets amb teles en estudi o finides. Això és tot. Entreu. Us rep un home alt, robust, d'aspecte sa i encara jove. Benvolent sense afectació us fa seure sense dir mot. Enceteu la conversa. Respon a les preguntes que li feu, equilibrant sempre les coses. És un home tranquil, aplomat, sense exageracions ni deficiències. Lent en el parlar com en el caminar. No gesticula mai. L'expressió és moderada.

Tot això dit dins el mateix ritme, amb la mateixa calma. Com podria el públic endevinar, mirant un quadre cubista, que jutja estrafolari, propi d'un cervell que no va a l'hora, un home tan apacible, tan ponderat en el judici, i tan conscient del seu art? I tantes suposicions malèvols i equivocades que de vegades fa aqueix públic! A pesar d'ésser Braque tan pintor i a la vegada i en cert sentit home tan normal, la seva pintura ni és feixuga de matèria ni naturalista. Qualitat en té i molta, ja que és en això que es basa sobretot; però no aquell sensualisme que ve d'una rica matè-

DISCOS

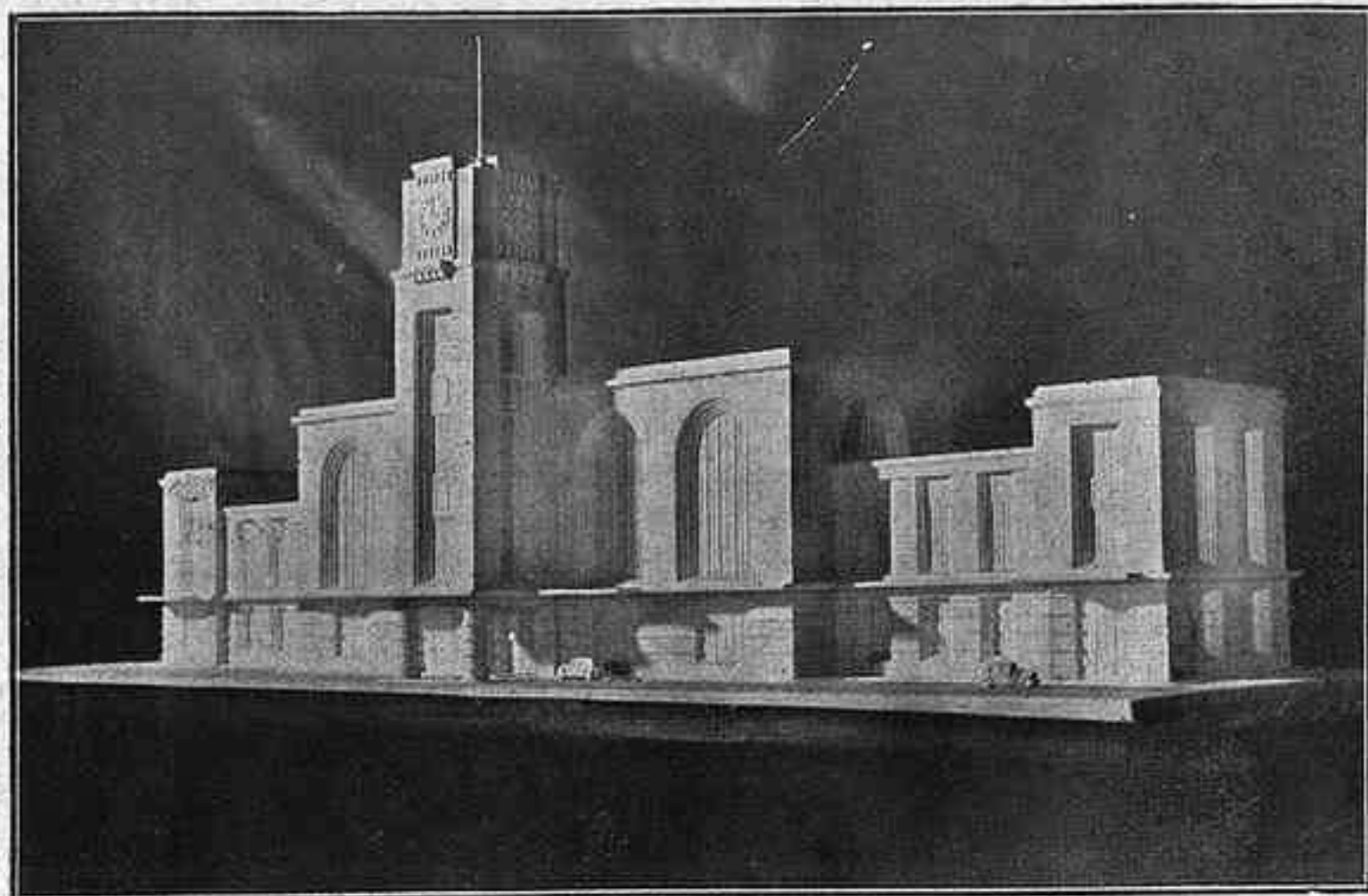
Dintre de la diversitat gairebé anàrquica a què ha arribat el jazz actualment, per la multiplicació d'orquestrats, es poden trobar diverses tendències amb les quals han evolucionat les principals agrupacions. A la primera manifestació exòtica ha seguit a poc a poc una construcció d'obres fetes amb molts recursos simfònics, i dintre d'aquest ambient cada orquestra va tenint una particular manera de fer. D'aquesta evolució del jazz vers la música simfònica potser s'ha esperat massa, creient que té més probabilitats de les que en realitat compta i oblidant que les seves obres no han de passar mai d'ésser música coreogràfica, que per si porta moltes limitacions.

A més a més, la música del jazz té l'inconvenient que ha de recollir totes les actualitats de l'escena i ara també les de la pantalla, i si tant ha de comprendre, no es pot ésser massa exigent amb ell. Tots els inconvenients que se li poden atribuir no seran prou per a llevar-li les seves qualitats de música coreogràfica. El jazz, a més, s'ha sabut incorporar totes les variants que actualment té la música simfònica: el metall de Jack Hylton a estones sona amb la mateixa amplexitat de la música wagneriana i moltes variants de temes que van passant d'uns instrumentistes als altres de l'Orquestra Whiteman recorden les sutileses d'expressió de *L'après midi d'un faune*. D'altra banda, amb la música del jazz esdevé el mateix que en altres èpoques de la història de la música, que els autors consagrats han aprofitat els ritmes de la dansa, i avui el mateix Stravinsky emprà els moviments del black bottom i del rag-time per a construir atrevids scherzos.

L'abundor de jazz en aquest mes ens pot fer concretar el que diem sobre la formació d'un gènere peculiar per a cada orquestra: així la de Jack Hylton sembla decantar-se per un humorisme semblant al de les comèdies cinematogràfiques americanes i amb un seguit de notes encertades ens descriu amb ritme de marxa la dissort d'un fabricant de joguines, al qual ni en somnis abandona la preocupació del afer. Amb *Dreamy Honolulu* ens porta a la calma beatífica del ciutadà que reposa i oblidat les seves cuites en una migdiada bucòlica. En canvi, l'Orquestra Pennsylvanians no compta tant amb els instrumentistes per a donar la nota humorística; ho confia més a les veus del seu afinat chor, encara que de vegades, com a *Jericho*, un charles de la pel·lícula *Syncoption*, cerqui l'extravagància, recorda efectes similars d'altres ballables anteriors, com *Pampanola*, ara ja caduc.

Acabarem la crònica amb l'Orquestra Demons, que aprofita la popularitat d'un nom, *Reflexoteràpia*, per a construir un xotis ple de gràcia, i al dors porta un aïros pas doble amb el suggestiu títol de *Carmen*.

J. G.

Un dels estudis per a la nova estació del Nord. — Arquitecte, A. Florensa

Pierre-du-Vauvey — projectat, igualment, per E. Freyssinet —, o bé amb el viaducte metàl·lic del Garabit, construït per Eiffel, o amb altres construccions modernes estrictament utilitàries.

Una estació és, evidentment, alguna cosa més que una construcció estrictament utilitària, però tanmateix una ocasió propícia per assajar les possibilitats de l'arquitectura moderna.

Deixem, doncs, aquestes consideracions de banda i tornem al tema iniciat.

Comencem per fer constar el nostre agraïment a la Companyia del Nord pels seus propòsits renovadors i, especialment, per la manera de realitzar-los. Fa temps s'havia dit que per ampliar aquesta estació es construiria una altra nau idèntica al costat de l'actual, reproduint, per tant, la mateixa façana, cosa que, no cal dir, enplau desmentir. Ara es començarà una reforma molt més radical.

El primer encert el devem a l'enginyer en cap de la Companyia, senyor Llanós, per haver tingut la iniciativa d'encarregar un projecte d'estació a un dels nostres arquitectes de més sòlid prestigi: Adolf Florensa, del qual, ja maquetat que reproduïm, és un dels projectes que actualment estudia.

Aquest projecte no es limita sol a una nova façana, sinó també a la urbanització dels seus voltants.

En el seu projecte l'arquitecte Florensa proposa que quan es faci l'avinguda ampla d'accés a la nova estació (eixamplament de l'actual carrer de Vilanova fins a 70 metres) es canviï el desnivell que avui presenta aquest carrer per una rasant horitzontal o amb lleugera pujada, la qual cosa afavoriria la monumentalitat de l'edifici, i a més a més, tindria l'avantatge de situar la plaça d'enfront de l'estació al mateix nivell de la carretera de Ribes. Naturalment, aquesta elevació de la rasant del carrer determina una diferència d'alcada a l'edifici i les andanes, cosa que és solucionada amb unes escales d'accés a les vies, i en canvi, la sortida de viatgers seria lateralment pel carrer d'Almogàvers, a un nivell aproximat al de les vies actuals.

Amb aquest projecte, el recinte de l'estació queda circumdat per amples carrers que facilitarien el trànsit pertinent a tota gran estació.

La torre central que veiem en la fotografia s'escau a l'eix de la projectada avinguda de 70 metres d'amplada, de manera que l'actual estació quedaria emportada al nou edifici en el fragment de la construcció (esquerra del lector) i l'ampliació es faria al costat, fins arribar al carrer d'Almogàvers. En aquesta ampliació es situen les vies per als trens de viatgers, reservant els trens de càrrega per les que actualment funcionen.

La coberta d'aquestes noves vies no serien unes altres grans armadures metàl·liques com les d'ara, — molt convenients per

Intentem, ara, comentar l'aspecte arquitectònic d'aquest projecte.

Situant-nos dintre l'ortodòxia de l'arquitectura moderna, potser anotaríem alguna discrepància de doctrina, la qual no afecta, per altra banda, la veritable valoració de l'obra. Al capdavant, aquesta doctrina cada u se la pot fer a la seva manera, i només una visió limitada pot oferir-nos un pretensió reïgiment de la moderna construcció. El que cal, ara i sempre i per damunt de les teories, és fer una arquitectura vertebrada. I en aquest projecte, Florensa ho aconsegueix.

Fixem-nos, ara, en els elements de l'edifici. La torre central seria una determinant convenient per a la visualitat de l'ampla avinguda d'accés a l'estació; els finestrals de punt rodó són d'una digna i ponderada proporció; l'accentuació de volums és assenyada i convenient a les importants dimensions de la construcció; i en la modernitat, anotarem una depuració lògica i força emotiva.

Amb tot i el notable resultat d'aquesta primera maquetat, l'arquitecte Florensa continua noves recerques per a superar-la. En tal cas m'atreiria a recomanar-li que intenti una altra solució de plasticitat en el rellotge terminal; i el seu reconegut mestre, ens pot donar altres solucions que potser conviurien amb major afinitat amb els altres fragments constructius. Crec sincerament que la forma actual d'aquest rellotge produeix la sensació d'un element superposat a la construcció.

A mi ara se m'acut — i perdoneu la iniciativa — que potser seria convenient provar de refundre aquest element dintre la superfície del parament.

Aquesta petita reserva anuntada no allunya la meua entusiasta adhesió al projecte comentat.

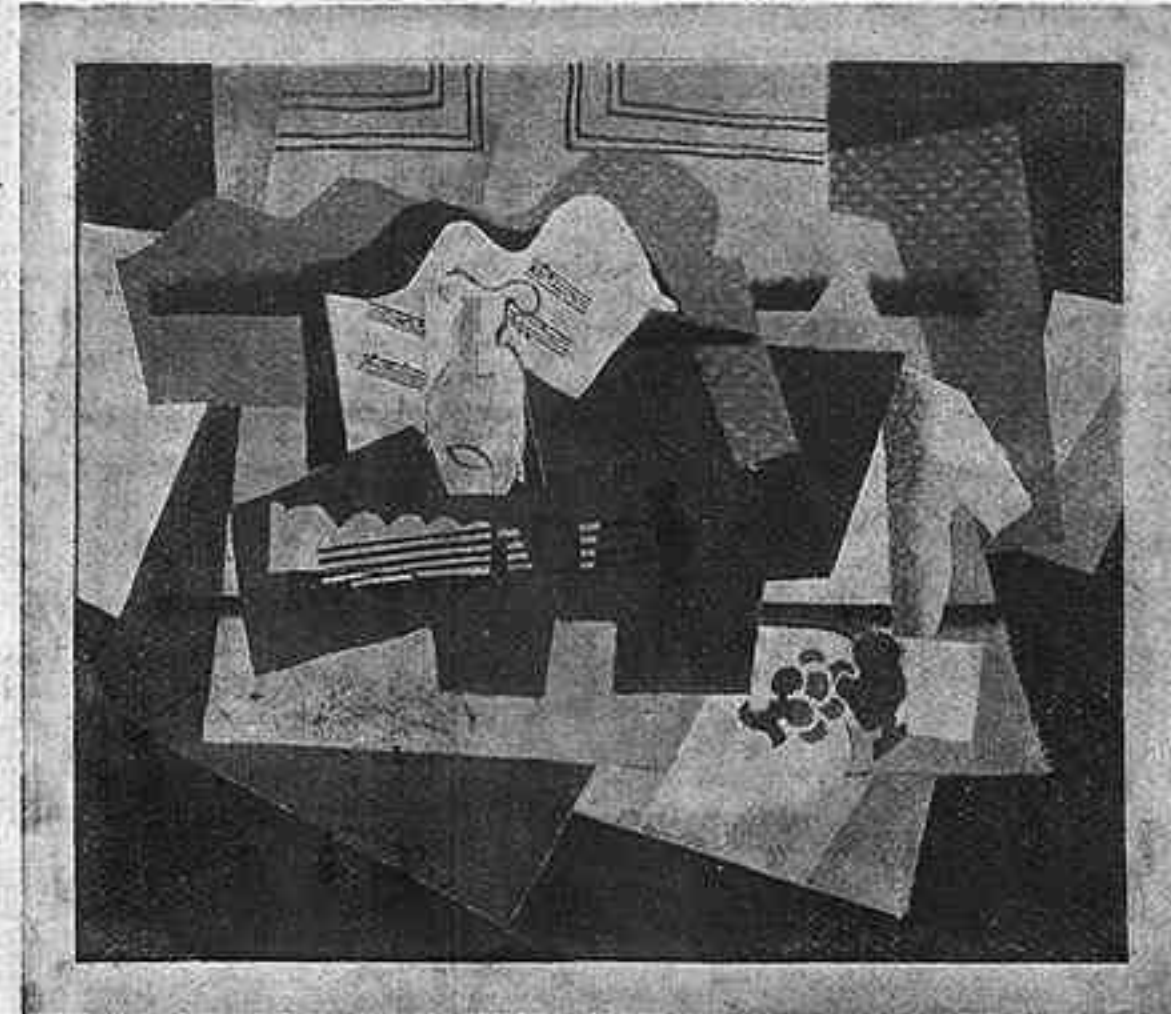
Confiem que els dirigents de la Companyia del Nord sabran apreciar les remarcables qualitats d'aquesta obra de Florensa, la qual ja ens tarda de veure realitzada.

...

Miquel Villà és un dels pintors veritablement interessants de les noves promocions; en la seva actual exposició a la Sala Merli ho demostra abundantment. Passarem per alt la seva agrumollada factura en gràcia del seu formidable temperament. Sols per les dues teles exposades: *La muntanya de Sant Mateu* i *Teyà* ja li concedim una valor consistent. Villà és abans que tot un emotiu del paisatge. Sap extreure les característiques més essencials i plasmar-les d'una manera contundent. El seu art és íntens, fort i al·liconador per a tots aquells pintors manipuladors de tota mena de «sensibleria» paisatgística.

Ens dol no tenir més espai per dedicar-li. Abans d'acabar, però, recomanarem a tots els veritables amics de la bona pintura que no es deixin perdre aquesta exposició de les obres de Miquel Villà.

MÀRUS GIFREDA

GEORGES BRAQUE. — Natura morta

—Què creieu de les darreres teles de Picasso; no penseu que són una veritable fugida de to, un descarriament, una catàstrofe?

—Sempre són de Picasso, i això basta.

—Què penseu del sobrerrealisme?

—Oh, jo no visito gaire les galeries d'art, jo treballo...

—Constaueu un pintor de cap a peus i un home de treball. Malgrat això, tothom sap que és potser dels que han escrit coses més definitives. El que hi ha és que no és un home de pura teoria filosòfica o literària, sinó un home que fonamenta el que pensa, en fets concrets. I això ho veureu de seguida.

Mirem les teles:

—Es que us ocupa molt de temps una d'aqueixes obres?

—Segons. N'hi ha que són fetes en dues hores, i d'altres que m'ocupen mesos.

—Es que abans de pintar estudiéu l'obra?

—No, perquè la pintura deu anar del quadre al cervell, i no d'aquest al quadre. Parteix, com he dit, del fet concret. I aquesta, penso, no és lliçió que degui desapropiar-se.

Home d'una peça, no es contradiu mai: —Què penseu com a suite o evolució del cubisme?

—Jo no sé res d'això; els fets ens ho han de dir...

No s'observa en ell la més petita impaciència, la menor inquietud. Un diria que ell ja està satisfet de com estan les coses.

Hi ha de què estar-ne. Aqueixes darreres teles potser no són d'aspecte tan fort com altres de retrospectives seves, que de tant en tant hom veu per les galeries d'art ací, però en canvi són més musicals (si això es pot dir d'unes pintures que són tan pintura), més joioses, més insistides en el color i de formes més expressives pel seu ritme contrastat. Tot plegat us dona la impressió d'una meravellosa creació i alhora del mestratge més elevat. És el virtuos que executa a la perfecció i ja no necessita tenir el paper al davant.

—Què hi ha d'aquest plet de si vàreu ser vos o Picasso l'inventor del cubisme?

Somriu.

—Això va ser cosa del temps i no de nosaltres; havia de venir fatalment i va venir.

—De totes maneres és incontestable que vosaltres vàreu partir de Cézanne, i que un o altre, havia de ser el primer d'adonar-se'n.

—Això es pot veure perfectament en el procés de la nostra pintura, però és el temps que va dur aqueixes coses. I si no haguéssim estat nosaltres, haurien estat d'altres que les haurien realitzat. Són coses que es van fer, com ara probablement se'n fan d'altres.

—Veig que durant la gran guerra vàreu treballar com si tal cosa. Una de les vostres millors teles és datada d'aquella època.

—Malgrat això, també la vaig fer, la guerra, i en conservo un record per tota la vida: sóc trepanat.

ria o d'una tècnica fogosa. Quant a naturalisme (vull dir aspecte representatiu de la natura) no n'hi ha en les seves obres ni una lleu reminiscència. Tot és sintèticament realitzat dins d'un ritme, i d'aquí aqueix paral·lisme que podria establir-se entre la música i la seva pintura. Ell diu "que no es fa un clau amb un altre clau, sinó amb un ferro", i és ben bé el que fa, perquè tot en ell és creació o, més bé, recreació.

Braque ja no és probable que ens doni cap sorpresa amb el seu art. Està en el seu període clàssic, és a dir, que disposant dels mitjans que li ha donat l'experiència d'un llarg ofici, en disposa al seu grat i amb plena consciència del que fa. És un veritable mestre de la pintura.

J. TORRES-GARCIA

París, febrer.

Un projectàs

El firma el senyor Jeroni Castelló i el publicà *La Vanguardia* il·lustrada d'una manera semblant a un anunci. Consisteix a construir, a dalt de Montjuïc, cinc places de toros superposades i una estàtua de 100 metres de la Cultura mediterrània amb els braços oberts: Cada plaça de toros serà destinada a una de les parts del món.

Es un projecte que mereix passar, si no a la realitat (l'emplaçament fa de mal amagar-lo), a la posteritat. A aquest fi, MIRADOR inicia la subscripció amb cinc pessetes.

El meravellós art de Pau Casals i la seva Orquestra reproduït en discos

"La Voz de Su Amo"

ELS admirables recitals d'aquesta gran orquestra poden delectar novament el seu esperit. "La Voz de Su Amo" — entre qual llista d'artistes exclusius figura el nom de Pau Casals — li ofereix impressionades en discos elèctrics qualques obres del repertori d'aquest inimitable artista. La reproducció és perfecta i sorprèn la claredat amb que aquests discos reproduïxen els tons reals de cada instrument de l'orquestra. Demaneu en una agència "La Voz de Su Amo" una audició.

"LA VOZ DE SU AMO"

GRAN PREMI DE L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA

MOBILIARI D'ART BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16255
BARCELONA

ESTUFES · BRASERS · CUINES Carbons PERMANYER

Clarís, 13. Telèf. 10723-52081. Barcelona

combaten todos los dolores. Aumentan las fuerzas y no atacan el corazón ni los riñones.

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

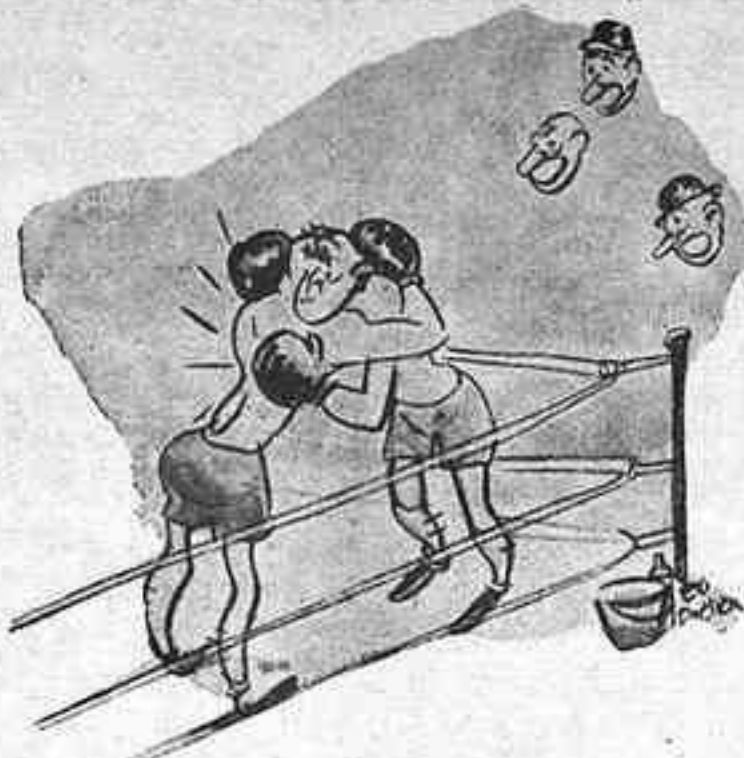
— Vol fer el favor... Ja porta del servei és al cantó del darrera...

(Judge.)

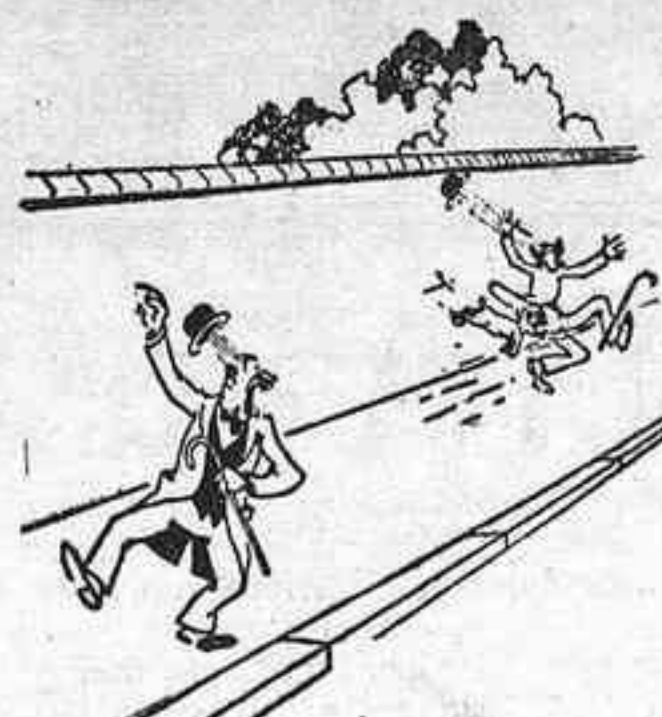
El senyor que s'ha fet fer un vestit seguint el procediment de pendre's les mides ell mateix i enviar-les per correu.

(Passing Show.)

— És aquí que et pica?
— No, rasca una mica més avall.

(Judge.)

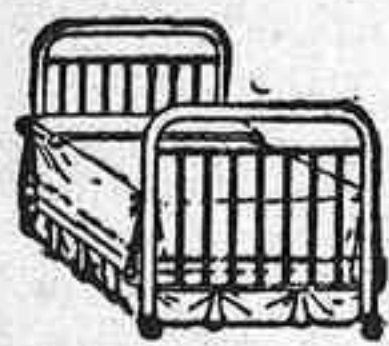
— Lladres! Agafeu-lo! Se m'emporta el gos!

(Ric et Rac.)

— Fes el favor, Joan, vés amb compte amb el meu barret!

(Life.)

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Únic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius
i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 2'10 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.

NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada: 1'05 ptes.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1,05 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques il·luminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.

Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes
Dies festius 2 " "

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis àcida (mal de pedra), Bronquitis paraneumotoses, Neuritis orònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

Director
Carles Ossorio
personal tècnic - contables
Layetana, 18. pral. B
Especialitat industrial i utilitat.
Abonament.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 199
Teleg.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 7811

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS. MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

BABY LAX

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perquè combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquís, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptades pels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la caixa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SORATARG
Carrer del Ter, 16 Telèfon 50791 - BARCELONA

En ficar-se al llit

El dia ha estat dur i us prepareu a una nit de repòs que tanta falta us fa. Però temeu allò de cada nit: dues hores estossegant, sofocant-vos, sense agafar el són. Us heu passat el dia fumant, i la vostra gola irritada, amb l'escalfor del llit, és escomesa de forts accessos de Tos.

Puix coneixeu el perill, preveniu-vos. Tingueu avinent una capseta de PASTILLES del Dr. ANDREU, eficacíssimes contra tota mena de Tos. Cada nit, en colgar-vos, preneu una Pastilla i deixeu-la fondre a la boca. En resultarà un gran calmant per la vostra gola i els vostres bronquis, i podreu descansar tranquil.

Fumeu si us plau. Però preveniu-vos amb

Pastilles del Dr. Andreu

Subscriuiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Felai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

_____ de _____ de 19_____

Signatura